

JELOVICA

PRODAJA MONTAŽNIH HIŠ IN VEČNAMENSKIH OBJEKTOV JE
STEKLA

IZVOZ V SOVJETSKO ZVEZO OBETA

Tokrat že drugič zapored pišemo o montažnih hišah na prvih straneh našega glasila. Morda se sliši čudno, vendar je res, de je bilo v Jelovici poslovanje dobro vselej takrat, ko so se dobro prodajali montažni objekti. Zastoji na tem obratu namreč vselej povzročijo tolikšne stroške, da še kako dobro delo na področju stavbnega pohišva ne more prinesiti posebnega ostanka dohodka. Ker se kot že v naslovu povedano obetajo uspehi na področju prodaje teh montažnih objektov jih torej uvrščamo v ospredje. Morda pa so znanilci boljših časov za vso Jelovico.

Optimizem sloni predvsem na dveh podatkih. Na področju izvoza se je namreč kar precej premaknilo. V ZR Nemčijo Jelovica izvozi vsak teden eno hišo. Trenutno tako tam že stoji 35 hiš Jelovice in upravičeno je pričakovati, da bo letos posel vreden 2,5 milijona DEM. Ker so hiše po zatrjevanju kupcev dovolj dobre (narejene so po zahtevah nemških kupcev in po tamkajšnjih standardih) bo morda posel dolgoročen.

Drugi tak izvoz, ki še kako obeta pa je bil sklenjen za Sovjetsko zvezo. Ljubljanski Smelt bo namreč ob Črnem morju gradil nekatere sanatorije (verjetno za prizadete ob Černobilu) in v prvi fazi je pri Jelovici naročil za 1 mio dolarjev vreden večnamenski objekt. Prvotno bo služil kot stanovanja za delavce, ki bodo gradili sanatorij, kasneje pa bo verjetno to dijaški dom. Že pri lani omenjenem naselju v Kazanu (kemični kombinat), kjer je bilo zgrajenih 30 hiš Jelovice, naj bi se v kratkem zgradilo še vsaj 20 takih hiš. Verjetno za to, ker pač v tem trenutku še ni bančne garancije, brez te pa je z Sovjetsko zvezo pač tvegano poslovati. Pri tem velja še omeniti, da je pri tej tovarni pripravljeno obsežno zemljišče, ki naj bi imelo naselje za 300 mon-

To je ena naših montažnih hiš, katere proizvajamo za naše kupce v Nemčiji. Hiše izdelujemo po željah kupcev in tako mesečno tri ali štiri hiše.

Lastnik te hiše je g. Vöhringer v kraju Ödenwaldstetten (med Ulmom in Stuttgartom). Prodali smo mu jo preko firme LESCO - Lesnina. Hiša je sestavljena iz velikostenskih elementov z obdelano fasado, kar smo izdelali v naši proizvodnji.

tažnih hiš. Pri tem lahko dodamo, da je dokaj stabilno tudi poslovanje z Avstrijo, kamor izvoz poteka po znani dinamiki. Lanski izvoz v ZDA je po sedaj znanih razgovorih potrdil kakovost hiš Jelovica. Razgovori o novem izvozu tečejo, kako pa bo z njim pa je preuranjeno govoriti, predvsem pa kot pravi glavni direktor Matjaž Čepin, o tem raje ne govori, saj je kar malce vraževeren. Če namreč govoriš da posel bo,

se kaj rado kaj podre in ga ni. Torej raje počakajmo kaj bo, potem pa bomo poročali.

DOMAČI TRG - PRESENETLJIVA PRODAJA

O prodaji na tuje smo zapisali optimistične podatke. Morda lahko še bolj optimistične zapišemo za prodajo na domačem trgu. Samo v zadnjem času je Jelovica namreč prodala kar 17 hiš, po vsej verjetnosti pa bo še 7 kupcev, saj so že vzeli vse

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA JELOVICA
LESNA INDUSTRIJA
ŠKOFJA LOKA

LETO XIX št. 3
MAJ 1990

IZ VSEBINE

- kakšen naj bi bil sindikat po novem
- vrsta delavcev odšla v pokoj
- kaj menijo vprašani o našem glasilu
- nova pravna ureditev delovnih razmerij
- računalništvo se mora razvijati
- novo vodstvo DITA
- računalniki tudi za poslovalnice
- cene dopustov in izletov

leg teh kupcev, ki so že kupili hiše lahko tudi v prihodnje pričakujemo še podobno velike nakupe, saj je treba vedeti, da vsi ki so se sedaj zanimali za nakup šele razmišljajo o hišah, iščejo parcele ali urejajo dovoljenja. Učinek reklame je torej dolgoročen. Pri tem pa moram dodati, da se je pokazalo, kako prav je dati denar za tovrstno reklamiranje. Večina kupcev ali pa tistih, ki so se za hiše zanimali je namreč povedala, da je bolj slabo poznala prednosti montažnih hiš.

Pa še nekaj je treba dodati. Ponujali smo posojila banke, vendar ti, ki so hiše kupili sedaj tega posojila niso koristili. Malo je neugoden, verjetno pa so to tudi ljudje, ki so hiše že dalj časa načrtovali in so si pač zagotovili denar. Torej je šele pri teh, ki hišo kupujejo oziroma so bo-

potrebne papirje (predračune, načrte in podobno). O tem, koliko pa je zanimanja v tem času pa najbolje lahko pove Dunja Ogrizek, ki je na obratu Montažnih objektih že dolga leta zadolžena za prodajo hiš individualnim kupcem.

»Moram reči, da takega navala ne pomnim že dolga leta. Reklama, ki smo jo imeli je bila kar se da učinkovita. Poslali smo toliko psppektov, da že dolgo ne. Po-

PROJEKT, KI VELIKO OBETA

RAČUNALNIŠKO PODPRT INFORMACIJSKI SISTEM POSLOVALNIC

Organizacija prodajne funkcije podjetja, ki jo v glavnem opravljamo pri prodaji stavbnega pohištva preko poslovalnic in predstavništev zahteva v uvedenem tržnem gospodarstvu nujno potrebno uvedbo računalniškega vodenja poslovanja poslovalnic. Te naloge, ki jo imajo nekatera podjetja že uspešno uveljavljeno, dosedaj še nismo uspeli uveljaviti v našem podjetju. Tako smo se zaradi izredne zahtevnosti naloge odločili, da zagotovimo izdelavo računalniško podprtega informacijskega sistema poslovalnic kot projektno nalogo. Za vodjo projekta smo imenovali Smiljano Oblak, stalni sodelavci pa so: Albina Čebulj, Franci Hrastnik, Marko Kisovec, Dragan Točaković in Lojze Kržišnik.

Veliko truda in dela je potrebno, da izdelate programe, ki ti dajejo tisto, kar od računalnika želiš oziroma pričakuješ, zato naloga te projektno skupine niti slučajno ni lahka. In ko bodo programi sestavljeni, bodo zaposleni po naših poslovalnicah morali računalnike sprejeti za svoje delovno orodje, kar pa bo pomenilo določene začetne težave. Kajti, če si leta in leta izpolnjeval evidence in vse knjigovodstvo vodil s svinčnikom, je delo z računalnikom povsem nekaj novega. Tako bodo delavci potrebovali predhodno znanje, kar bo zahtevalo temeljito izobraževanje v centrali, da se bodo seznanili in osvojili osnove za uspešno delo na računalniku.

Verjetno se bomo odločili za sistem mreže manjših zaključenih enot po poslovalnicah, povezanih s centralo. Pri tem sistemu je možno njegovo postopno razvijanje, veliko operacij bo lahko opravila poslovalnica sama, ne da bi bila odvisna od velikega - centralnega računalnika, ki je zaradi obremenjenosti večkrat tudi prepočasn. S pomočjo računalnikov bomo vodili celotno poslovno informatiko od prodaje, nabave in skladiščenja. Najverjetneje bo učinek najprej viden pri blagajniškem poslovanju, ki bo postalo enostavnejše in hitrejše. Računalnik ne bo pomagal le izdajati računov, ampak bo pokazal prodajalcu tudi koliko določenih izdelkov je na za-

logi, ceno izdelkov in druge podatke, ki vplivajo na izdajo računa.

Seveda pa računalnik ne bo le učinkovit pripomoček za poenostavitev poslovanja, ampak bo postal tudi pripomoček pri marketinških odločitvah, ki bo zmanjšal tveganje, ki je pri teh odločitvah vedno prisoten. Tako bodo računalniški programi omogočili izračun prodaje in zaloga posameznih izdelkov, pregled koeficienta obračunavanja zaloga, pregled točnih dolgovanj kupcem, ter tudi ugotavljanje iz katerih območij, ki jih pokriva določena poslovalnica prihaja največ kupcev, kar bo omogočilo tudi učinkovitejšo izvajanje ekonomske propagande. Tako bodo te informacije zagotovile tudi kakovostnejše odločitve.

Ne smem pozabiti poudariti, da bo tako vodeno poslovanje bistveno spremenilo in olajšalo tudi planiranje proizvodnje, točnejši bo pregled sortiranosti izdelkov in predvsem bo veliko lažja in boljše oskrba poslovalnic z izdelki.

Zavedati pa se moramo, da računalnik ne bo čez noč rešil problemov po poslovalnicah, kar si žal nekateri napačno predstavljajo, kajti vedeti moramo, da kar v računalnik daš, tudi dobiš iz njega. Prav zato bo potrebna veliko večja natančnost in odgovornost pri delu vseh tistih, ki bodo z računalnikom upravljali.

Danica Miklavčič

NAŠA UČNA DELAVNICA

VSI BI SE ŽELELI UČITI PRI NAS

Želja večine učencev, ki prihajajo na prakso ali proizvodno delo v Jelovico je, da bi lahko delali v učni delavnici. Povprečno je med šolskim letom ves čas na praksi pri nas 15-25 učencev, ki bi vsi najraje opravljali prakso v omenjeni delavnici, vendar zaradi prostorske utesnenosti le-te in pa tudi zaradi potreb drugih proizvodnih obratov njihovi želji ne moremo ustreči.

Običajno je na praksi v učni delavnici 5-7 učencev, ki se kar dobro vključujejo v delo, posebej to velja za učence višjih letnikov šolanja, tako da vodstvo delavnice in inštruktorji največkrat nimajo pripomb na delo učencev.

Dodala bi, da so vsi delavci, ki poučujejo oz. vodijo učence pri delu ustrezno strokovno podkovani in imajo tudi dober posluš za delo z mladino, zato želja učencev po delu v učni delavnici ne preseneča. Tukaj se naučijo opravljati oz. spoznajo vse faze nastajanja nekega izdelka in uporabljati ročna orodja, pa tudi pri delu na strojih se kar uspešno vključujejo.

In če upoštevamo dejstvo, da je paleta izdelkov, ki prihaja-

jo iz učne delavnice, vedno bolj pestra, potem se sploh ni čuditi želji učencev po delu v tem obratu.

Verjetno bi bilo koristno razmišljati o razširitvi te delavnice, kajti kot vemo se bo z novim šolskim letom v šolah dokaj spremenil učni program in bodo po novem imeli učenci zopet več praktičnega pouka in strokovnih predmetov in manj ur pouka iz splošnih predmetov. Iz tega tudi sledi, da bodo učenci - naši študenti tudi med šolskim letom več časa preživeli med nami, zato bi jim morali zagotoviti pogoje, da se v času šolanja čim več naučijo, kajti to bodo naši bodoči delavci.

Ž.S.

PRODAJA MONTAŽNIH HIŠ IN VEČNAMENSKIH OBJEKTOV JE STEKLA

doči kupci lahko pričakujemo večje zanimanje za posojila.

Sicer pa moram reči, da je za to maloštevilno ekipo, ki je pri nas zadolžena za tovrstno prodajo tako zanimanje kar prevelik zalogaj. Toliko telefonskih klicev, pošiljanje gore reklamnega gradiva predračunov in ostalega že dolgo nismo doživeli. Čeprav po eni strani sploh ne vemo včasih kje se nas glava drži, pa smo po drugi prav voljni delati saj vemo, da je treba železo kovati ko je še

vroče. Da bi le dolgo bilo.«
Kaj zapisati na koncu. Mor-da bi kazalo končati tam kjer smo začeli. Da bi le lahko pisali o montažnih objektih tudi v vseh naslednjih glasilih. Tudi na prvi strani. To bi namreč pomenilo, da je stekla prodaja tudi na teh trgih, ki smo jih omenili kot potencialne kupce, da je še več prodaje doma, da so kupci iz Francije in Izraela, ki so sedaj iskali samo informacije prišli s konkretnimi ponudbami.

J. Čadež

NAŠA ŽELJA NOVIM UPOKOJENCEM V POKOJU ČIM VEČ LEPIH DNI

Težko se je z nekaj stavki oddolžiti delavcem, ki so trideset ali več let delali v Jelovici. Vendar je že tako, da ponavadi šele takrat, ko tak delavec odide v pokoj pomisliš, da je dolga leta pridno in vestno delal in da bi si zagotovo zaslužil kaj več kot teh nekaj stavkov ob slovesu. Napaka, ki jo sedaj vsaj malo poizkusimo popraviti, vendar vemo, da ne v celoti.

Ob tem, ko nas je zapustila vrsta predvsem dobrih delavcev je seveda potrebno dodati, da je sedaj pač nastopilo obdobje, ko so številni dosegli starostno mejo, marsikdo pa se odloča tudi za predčasno upokojitve. Trenutne razmere v naši družbi so pač take, da je že bolje biti »na sigurnem« v pokoju, kot pa na »tankem« delovnem mestu, ki ga kaj lahko izgubiš. Zato lahko že kar sedaj napovemo, da bo v tem letu še kar precej odhodov v pokoj.

svet in razne komisije in odbore. Aktivno se je vključeval tudi na področju inovativne dejavnosti.

MODLIC HINKO, se je leta 1980 zaposlil kot skladiščni delavec v poslovalnici Krajujevac. Ob delu je leta 1981 uspešno opravil tečaj za voznika viličarja, zato je bil razporejen na delovno mesto voznik viličarja. Zaradi bolezni ga je invalidska komisija SPIZ Šumadija, Pomoravlje in Čuprija ocenila za invalida I. kategorije in mu priznala pravico do upokovitve.

Glavni direktor Jelovice M. Čepin je za nove upokoјence pripravil krajši sprejem, kjer so vsi dobili spominsko darilo. Na našem posnetku so »uradno« zadnjič v Jelovici (z leve) Vinko Likozar, Vinko Križnar, Cecilija Brence, Anton Filipič, Stane Jelenc in Stanislav Cankar.

JELENC STANISLAV, lesarski delovodja, se je zaposlil v podjetju septembra 1963, delal je kot kvalificirani delavec mizar. Zaradi izrednih sposobnosti je bil premeščen na delovno mesto vodenje izmene v proizvodnji montažnih objektov. Opravljal je tudi delo vodenje skladiščne službe. Od leta 1988 pa do upokoјitve je delal v učno prototipni delavnici na delovnem mestu inštruktor praktičnega pouka.

Tovariš Jelenc je sodeloval v organih upravljanja, tako je bil večkrat izvoljen v delavski

FILIPIČ ANTON je od leta 1972 dalje v obratu Gorenja vas opravljal delo na delovnem mestu lepljenje podsestavov. Kljub temu, da ima doma dovolj dela na kmetiji se je odločil za izobraževanje ob delu, ki ga je za poklic priučeni lesarski delavec organizirala Jelovica, saj je kljub letom smatral, da bo s pridobljenim znanjem lažje opravljal delo. Njegova odločitev naj bi bila morda v razmislek mladim sodelavcem. Z nakupom delovnih let si je omogočil uveljavitev pravice do upokoјitve s polno delovno dobo.

KECMAN MOMČILO, dipl. ing. gozdarstva se je zaposlil v Jelovici septembra 1986, Takrat je tudi Jelovica odprla novo poslovalnico v Banja Luki. Bil je vodja poslovalnice. Decembra 1989 pa se je odločil za uveljavitev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

LIKOZAR VINCENC je prišel v Jelovico 1970, ko se je Lesna industrija Kranj priključila našemu podjetju. Z delom je začel na žagi v Preddvoru.

NI LAHKO ODITI

Vsako slovo je težko, verjetno pa je eno najtežjih prav slovo od sodelavcev, s katerimi si delal 35 ali 40 let in od podjetja, kateremu si bil vseskozi zvest, kljub številnim problemom in krizam.

Ob zadnjem srečanju upokoјencev z našim direktorjem sem izkoristila priložnost in se pogovorila z Vinkom Križnarjem in Stanislavom Cankarjem, ki sta bila vso delovno dobo zvesta Jelovici.

Takole se je razgovoril Vinko Križnar:

»Za mano je 40 let delovne dobe in ko se ozrem nazaj se lahko samo vprašam kam so šla vsa ta leta. Zelo težko odhajam v pokoj, saj sem vsa leta z veseljem hodil na delo. Res je, da Jelovica nikoli ni bila najboljša firma, ves čas je bilo naše podjetje bolj skromno, vendar pa smo vedno imeli glavo nad vodo. V najlepšem spominu so mi ostala leta od 1976 do 80, ko smo delali na potresnem območju. Videl sem kako znajo biti ljudje pridni, brez veliko besed se je vse naredilo. Danes pa žal ni več tiste požrtvovalnosti. Vedno sem bil rad v veseli družbi, s sodelavci sem se odlično razumel in prav to bom sedaj najbolj pogrešal. Ob odhodu se pred človeka postavi vprašanje kaj pa sedaj. To je težko vprašanje, vendar pa se je tudi s tem treba sprijazniti, saj je za nami mladi rod. V penzionu se bom ukvarjal z vsem mogočim, zelo rad vrtinarim, pa tudi sosedom bom z veseljem popravil kakšen predal. Zelo rad imam tudi naravo in prav ta mi bo sedaj v največje veselje – sprehodi, v hribe, pa tudi na kolo.«

Vinko je končal z besedami: »edina sreča, da čas nima

Delal je kot čelilec žaganega lesa, bil je pomočnik polnojarmeričarja, od leta 1968 dalje pa je delal kot brusar v vzdrževalnem servisu Preddvor.

CECILIJA BRENCE je bila zaposlena v obratu Gorenja vas od 5. februarja 1974 dalje. Cilka je opravljala razna dela, bila je lepilca podsestavov, krpalec, porezovalec krp, precej časa pa je tudi pripravljala topli obrok za sodelavce.

bremz; enkrat se pride in enkrat gre«.

Tudi Stanislav Cankar ne odhaja lahko v pokoj. Tole mi je povedal:

»V Jelovici sem zelo rad delal in nikoli nisem premišljeval o zamenjavi, kljub temu, da plače nikoli niso bile najboljše. Vendar se človek navadi na delo in sodelavce, s katerimi sem se vedno dobro razumel. Najlepše spomine imam na mladost, kajti mladost je le mladost. Moram pa poudariti, da mi je bilo najboljše sedaj, ko nisem bil na normi, saj je takšno delo veliko prijetnejše, pa tudi sami delovni pogoji so sedaj veliko boljši kot so bili včasih. Danes pravega fizičnega dela skoraj ni več, saj najtežje opravijo z viličarji. V pokoj ne odhajam prav lahko, vendar bi mi bilo težje, če ne bi imel dela doma. Že vsa leta sem popoldne žagal les kmetom, lani pa mi je uspelo narediti tudi svojo žago, prej sem namreč uporabljal sosedovo in če mi bo zdravje dopuščalo, bo kar šlo. Je pa tako: leta pridejo in enkrat moraš iti – rad ali nerad.«

Pogovarjala se je Danica M.

TOLE VELJA PREBRATI NOVA PRAVNA UREDITEV NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

S sprejetjem Zveznega zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (v nadaljevanju ZTPDR), je bila ustvarjena podlaga za pripravo republiškega zakona o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR), ki je bil dne 29. 3. 1990 sprejet v republiški skupščini.

Prenova delovne pravne zakonodaje pa bo končana šele v trenutku, ko bodo sklenjene tudi kolektivne pogodbe. Vendar pa sam ZDR v prehodnih in končnih določbah zakona že napotuje na uporabo nekaterih inštitutov delovno pravne zakonodaje. ZDR opredeljuje vse pravne akte, s katerimi se ureja delovna razmerja (Zvezni zakon, republiški zakon, kolektivna pogodba, splošni akt). Opozoriti pa je potrebno, da splošni akt o delovnih razmerjih ni več obvezno sprejeti, če podjetje meni, da je v določbah kolektivne pogodbe popolno urejeno področje delovnih razmerij.

SKLENITEV DELOVNE GA RAZMERJA

Pri sklenitvi delovnega razmerja se sam postopek ne spreminja, bistvena novost pa je pogodba o zaposlitvi, ki je po novi zakonodaji obvezen element za nastanek delovnega razmerja. Pogodba o zaposlitvi bo določala pravice, obveznosti in posebnosti delavca in podjetja za delovno mesto, za katerega bo delavec sklenil delovno razmerje. Formalno pravno bo delavec sklenil delovno razmerje z dnem, ko bo nastopil delo.

KONKURENČNA KLAVZULA

Novost je tudi tako imenovana konkurenčna klavzula oziroma konkurenčna prepoved, ki prepoveduje delavcu ustanovitev podjetja, opravljanje samostojne dejavnosti ali sklepanje delovnega razmerja v konkurenčni dejavnosti dve leti po prenehanju delovnega razmerja v podjetju.

RAZPOREDITEV DELAVCEV

Razporejanje je urejeno tako, da dopušča vsako razporeditev, ki ustreza delavčevi izobrazbi, znanju in zmožnostim.

Sklep o razporeditvi sprejme oziroma izda direktor. Delavec je lahko izjemoma razporejen k delom delovnega mesta, za katerega se zahteva

nižja strokovna izobrazba, vendar le v izjemnih okoliščinah. Delavec, za katerega se v postopku ugotovi, da nima potrebnega znanja in zmožnosti za opravljanje del delovnega mesta, na katerega je razporejen, ali za katerega se ugotovi, da ne dosega pričakovanih rezultatov, je razporejen na delovno mesto, ki ustreza njegovemu znanju in zmožnosti. Sklep o razporeditvi sprejme direktor.

V primeru, da ni delovnega mesta, na katerega bi takega delavca razporedili, delavcu preneha delovno razmerje.

PRESEŽEK DELAVCEV

V poglavju, ki govori o pravicah delavcev, katerih delo postane v podjetju nepotrebno, so uvedene spremembe, ki vplivajo na možnost zaposlitve delavcev. Po novi pravni ureditvi lahko delavcu preneha delovno razmerje iz tehnoloških, organizacijskih, ekonomskih in drugih razlogov na strani podjetja. Osnovne pravice in obveznosti delavcev in podjetja sta določila že ZTPDR in ZDR. Upravičenja delavcev po ZTPDR in ZDR pa so naslednja:

- pravica do prekvalifikacije oziroma dokvalifikacije za delo v podjetju na drugem delovnem mestu. Zakon določa, da delavcu, ki bi odklonil prekvalifikacijo oziroma dokvalifikacijo preneha delovno razmerje;

- pravica do začasne oziroma trajne razporeditve v drugo podjetje;
- dokup zavarovalne dobe do največ 5 let zaradi možnosti uveljavitve pravice do pokojnine;
- pravica do odpravnine, ki znaša najmanj 24 povprečnih mesečnih osebnih dohodkov delavca v podjetju v zadnjem trimesečju, če delavec pisno izjavi, da želi, da mu preneha delovno razmerje in da s temi sredstvi trajno rešuje svoje nadalnje delovno angažiranje;
- če se delavcu ne more zagotoviti ena izmed naštetih pravic ima pravico ostati v delovnem razmerju v podjetju (čas čakanja na delo) najdlje dve leti od dneva, ko je z dokončnim sklepom ugotovljeno, da njegovo delo v podjetju ni več potrebno.

V tem obdobju ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka v višini določeni s kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom, ne more pa biti nižja od zajamčenega osebnega dohodka.

Zakon ne opredeljuje vrstnega reda upravičenj, zato ima vsako podjetje prosto izbiro pri odločitvi katero pravico bo določenemu delavcu priznalo.

PRAVICE IN OBVEZNOSTI DELAVCEV

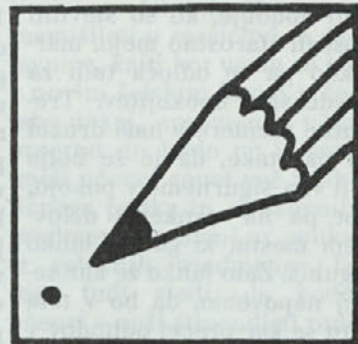
Nova pravna ureditev uresničevanja pravic delavcev se bistveno loči od prejšnje, temeljna značilnost pa je združevanje pravic delavcev. Splošno pristojnost za odločanje o pravicah in obveznostih delavcev pri delu ima organ upravljanja - delavski svet in direktor.

Spremembe je zaslediti tudi na področju urejanja delovnega časa, dopusta in odsotnosti. Zakon je opredelil omejitev na 42-urni delovni čas tedensko, s tem, da je mogoče v skladu s kolektivno pogodbo oziroma splošnim aktom delovni čas skrajšati, če to omogočajo ekonomski razlogi (boljša izraba delovnih sredstev, podaljšan obratovalni čas, racionalizirana proizvodnja, povečana produktivnost).

Zakon opredeljuje le mini-

mum trajanja letnega dopusta na 18 delovnih dni, zgornja meja pa bo določena v kolektivni pogodbi oziroma v splošnem aktu.

V članku niso definitivno opredeljene vse najpomembnejše značilnosti, gre le za pregled področij, na katerih je prišlo do sprememb. Konkretnejšo opredelitev bo uredila kolektivna pogodba oziroma splošni akt, pri tem pa je potrebno opozoriti, da bodo kolektivne pogodbe največja novost delovno

pravne zakonodaje. Pri urejanju delovnih razmerij se bodo po sklenitvi kolektivne pogodbe neposredno uporabljale. Kolektivne pogodbe bodo veljale za vse delavce, ki delajo v podjetjih v Republiki Sloveniji, predvideva pa se, da bosta Gospodarska zbornica in sindikat podpisala kolektivno pogodbo do 24. 6. 1990, seveda, če bosta uskladila stališče do določenih odprtih vprašanj.

Mejnik - Likar Nada

Ljudje, ki vse preudarijo, predno storijo korak, bodo preživeli življenje na eni nogi.

Anthony de Mello

Resnična sprememba je tista sprememba, ki ni hotena. Poglejte v oči resničnosti in sprememba bo prišla sama od sebe.

Če hočeš imeti mir, poskušaj spremeniti samega sebe, ne drugih. Laže si je noge zavarovati s copati, kot celo zemljo obložiti s preprogami.

Anthony de Mello

Lahko traja celo življenje, da se človeku odprejo oči. Zadržuje pa trenutek, da vidi.

Anthony de Mello

TROMESEČNI REULTATI POSLOVANJA

Proizvodnja

V obdobju do marca na nivoju podjetja zaostajamo za planiranimi cilji proizvodnje za 8%, glede na lansko leto pa je letošnje za 11% manjše. Tudi naše podjetje torej ni izjema v splošnem trenutnem položaju slovenskega gospodarstva, saj le-ta zaostaja za lanskoletno proizvodnjo za dobrih 9%. Še slabše rezultate izkazuje na nivoju slovenskega gospodarstva proizvodnja končnih lesenih izdelkov, kamor je uvrščeno tudi naše podjetje (14% padec fizičnega obsega proizvodnje). Kje je razlog za manjšanje obsega proizvodnje pri nas, bomo morali poiskati vsi in temu primerno ukrepati.

Primarna proizvodnja na vseh petih obratih skupaj presega plan v obdobju za 10%, kar predstavlja +2950 NU ali 468 m³ več razžagane hlodovine in 144 m³ več posušenega žaganega lesa.

Proizvodnja stavbnega pohištva v obdobju do marca zaostaja za planom 12% kar predstavlja 21730 NU. Proizvodnja vhodnih in garažnih vrat ter proizvodnja podbojev sta v tem četrtletnem obdobju precej pod tem povprečjem. Zaloge proizvodov teh obratov so bile v obdobju zadostne, tako so bili delavci prerazporejeni v druge obrate, kjer pa njihov učinek (razumljivo) ni bil zadosten. Dodaten problem je v tem obdobju predstavljala izventipska proizvodnja. S to vrsto proizvodnje sicer ugodimo marsikateremu kupcu,

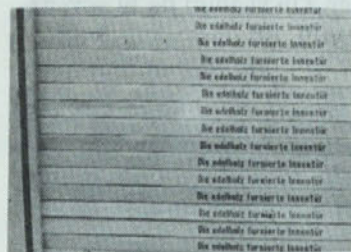
vendar se to zaenkrat še preveč pozna v naših proizvodnih rezultatih. Neustrezna organizacija te proizvodnje, morda neustrezno vrednotenje le-te ali pa morda le začetne »porodne« težave uvažanje izventipske proizvodnje so razlogi za stanje proizvodnih rezultatov obratov stavbnega pohištva po kočnem četrtletnem obdobju.

Proizvodnja montažnih objektov za domači trg je v tem obdobju zabeležila padec. Mesečno doseganje je le 40%, tudi proizvodni rezultati izvoznih montažnih hiš niso doseženi s predvideno dinamiko. S povečano proizvodnjo oblog in elementov za montažne objekte, ki so namenjeni za dokompletacijo montažnih hiš za prihodnje mesece, je doseganje obrata kot celote dokaj dobro.

Prodaja

Prodajni rezultati trimesečnega obdobja so 4% nad planom. Bruto realizacija podjetja znaša 128,4 miliona din. Od tega so 107,8 mio din ali 84% ustvarile naše poslovalnice v okviru lastne trgovske mreže. S prodajo montažnih objektov smo iztržili na domačem trgu 1,8 mio din (1,4%), s stavbnim pohištvom z montažo 4,7 mio din (3,6%), s skupnim izvozom pa 9,7 mio din (7,6%). Od izvoza smo približno tretjino iztržili s prodajo montažnih objektov in ostali dve tretjini s stavbnim pohištvom.

Kljub doseženemu planu prodaje pa naši finančni rezultati niso tako ugodni. Stroški našega poslovnega (proizvodnega) procesa so bili namreč v tem obdobju večji, kot smo s prodajo naših izdelkov iztržili. Tako stroški materiala, porabljene za naše izdelke, kot tudi ostali indirektni stroški (energija, prevoz, naši osebni dohodki, propaganda) so pristali na tako visokem nivoju, da se bomo morali zamisliti nad našim dosedanjim ravnanjem.

Res je, da je prvo trimesečje nesezonsko obdobje, res pa je tudi, da bomo morali na vseh področjih močno poprijeti za delo, da bomo preživeli verjetno najtežjo gospodarsko situacijo v naši državi.

Trdina Nataša

DOKLER BO ŠLO ...

ŠE IMAMO REZERVE ZA NIŽJE CENE

Ob tem, ko se po svoje vsi zavedamo, da praktično životari- mo in se lahko vsak čas znajdemo v situaciji ELANA, MAR- LESA, ali koga drugega s podobnimi težavami, pa na določeni- h področjih dela in poslovanja ni čutiti nikakršnih nape- tost. Ni nobenega večjega prizadevanja, ni zagtegovanja pasu, ali zaskrbljenosti, ki bi nas silila k razmišljanju o bolj racionalnem delu, varčevanju na vseh področjih in mogoče tudi ne bi škodilo nekaj samoodrekanja.

Mnenja sem, da imamo še nekaj rezerv, s katerimi se bi dalo nekoliko oddaljiti od težav, ki nam grozijo o čemer sem nekaj že pisal v prejš- njih glasilih in se mi zdi, da ne bo veliko škode, tudi če nekatere ponovim:

- nad nabavo najrazličnej- šega pisarniškega materi- ala od fasciklov, map, pi- salnih priborov, do različ- nih igračk v obliki raču- nalnikov, ni nobenega nadzora ne omejitve

- v primerjavi s proizvodni- mi halami brez dnevne svetlobe in zračenja se mi zdi, da si privoščimo po pi- sarnah kar malo preveč luksuza - od menjave po- hištva, izmišljanja odten- kov zaves, podnih oblog, senčil itd., do telefonov iz zadnje mode. Marsikatero bi se dalo reči* tudi o upo- rabi službenih vozil, tele- fonih, propagandnemu materialu itd.

- ob tem, da smo znali zaku- hati okoli odprodaje neko- rantne robe, katero meče- mo v kontejnerje, ne more- jo pa kupiti delavec, se pa še vedno ni veliko naredi- lo okoli bolj gospodarnega izkoriščanja enenrgije, materialov in tudi delov- nega časa

- kljub stalnim opozorilom

glede odmetavanja večjih predmetov v odsesovalne naprave, se to še kar na- prej dogaja, čeprav je tež- ko verjeti, da se tisti, ki to počenjajo ne zavedajo možnih posledic

- vsi vemo, da so polojarme- niki v Starem dvoru, So- vodnju in Cerkljah pred tem, da razpadejo, vztraj- no odlašamo z odločitvami kaj narediti, bolj se pa po- trudimo, ko gre za pravo- časno menjavo osebnih vozil.

- tudi to je res, da smo skrajno varčni ko gre za nagrajevanje naših delav- cev v podaljšanem delov- nem času, denarja za delo zunanjih izvajalcev pa kot kaže ni škoda. Tudi glava ne boli nikogar.

- omejili smo zaposlovanje, skoraj neomejeno pa nam za visoke zneske manjka- joči kader nadomeščajo zunanji izvajalci, kar po- sebno tistim, ki bi se mo- rali sami malo bolj angaži- rati kar ustreza.

Najlaže je »šimfati« bo mar- sikdo rekel, vendar sem se izognil problemom za katere bi mi lahko kdo rekel, da me prav nič ne brigajo, na vse navedeno pa me dnevno se- znanjajo in torej nisem av- tor.

Zdravljenje

Obupanemu človeku, ki se je obrnil za pomoč na učitelja, je le-ta rekel: »Ali se hočeš zdraviti?«

»Če ne bi hotel, ali bi se potem potrudil priti k tebi?«

»O, da, večina ljudi dela tako.« »Čemu?«

»Ne zaradi zdravljenja. To boli. Pridejo namreč po olajša- nje.«

Učencem je učitelj rekel: »Ljudje, ki se hočejo zdraviti s po- gojem, da bo šlo brez bolečin, so kot tisti, ki se zavzemajo za napredek s pogojem, da ne bo potrebna nobena spremem- ba.«

Anthony de Mello

GLASILO DELAVCEV ALI ZA DELAVCE?

Dva dogodka sta skoraj istočasno obravnavala enako temo. V prostorih Name v Škofji Loki smo se sestali vsi tisti, ki delamo in oblikujemo vsebino glasila Jelovice. Lahko bi rekli sestanek »dopisnikov«. V Radencih pa so se sestali novinarji v združenem delu na svojem tradicionalnem vsakoletnem srečanju. Iz Jelovice se ga je udeležila urednica glasila Danica Miklavčič.

Na obeh srečanjih je tekla predvsem beseda o tem, kakšno naj bo glasilo v združenem delu. Ker je težko podati neko skupno mnenje, predvsem pa odgovoriti morda tudi na to vprašanje, ki smo ga zapisali v naslovu, smo raje besedo prepustili našim stalnim sodelavcem in pa seveda tudi urednici. Poglejmo kaj menijo o glasilu:

Majda Bogataj: Z glasilom sem zadovoljna. Samo izhajati bi moral redno vsak mesec, čeprav verjetno zaradi prezaposlenosti vseh, to zmeraj ni možno (zbiranje gradiva, dopisniki). Morda bi kazalo uvesti še kakšne redne rubrike, ko pa bi jih morali predlagati predvsem delavci – bralci.

Jože Habjan: Sedanja oblika glasila bi lahko bila še boljša, če bi se odzvali še drugi dopisniki iz podjetja, ne samo iz centrale, temveč tudi iz dislociranih obratov. Tako pa vidimo, da naše glasilo pišejo eni in isti. Menim, da bi tudi vodje področij in ostali odgovorni delavci večkrat prispevali članke za glasilo, predvsem o predlogih za izboljšanje dela. Večkrat bi morale biti obja-

sko glasilo, ki bi ga morali sestavljati vsi delavci.

Valerija Žakelj: Sama oblika glasila je dobra. Menim pa, da bi moralo biti glasilo pestrejšo, da bi bilo zanimivo za vsakogar. Med nami je zagotovo precej ljudi, ki imajo razne zanimive hobije. Predstavitev le-teh bi glasilo popestrila, poleg tega je v podjetju tudi precej zanimivih dogodkov, ki bi jih lahko opisali v glasilu. Skratka, pritegniti bi bilo treba čimveč dopisnikov, da ne bo glasilo le suhoparno naštevavanje raznih podatkov o podjetju.

Jure Golob: Oblika glasila je dobra. Potrebno bi bilo več razvedrilnih člankov, ter tudi zanimivih prispevkov iz drugih tovarniških glasil. Seveda to zahteva več dela,

prispevki novih dopisnikov, pri čemer ne mislim na strokovne članke, temveč na dopisovanje predvsem delavcev iz proizvodnje o dogajanjih v podjetju, pa tudi o njihovi dejavnosti v prostem času (nekateri mogoče pišejo, drugi slikajo, so morda uspešni športniki ipd.).

Dobro bi bilo razmisliti tudi o možnosti uvedbe kontaktne rubrike npr. vprašanja – odgovori, kjer bi delavcem odgovarjala na njihova vprašanja direktor podjetja in pravnik (predvsem bi verjetno delavci želeli odgovore

Stanka Žbogar

na vprašanja iz področja delovnih razmerij). S tako rubriko bi tudi dosegli boljšo informiranost delavcev.

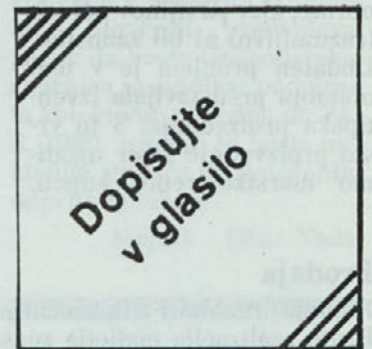
Anton Kužnik: Če bi ocenjeval naše glasilo moram najprej reči, da mi je zelo všeč oblika in tehnična ureditev. Časopis je pregleden in pester. Ob vsebini pa bi seveda kazalo še marsikaj dodati. Drobne pohvale posameznikom ali oddelkom bi bile vsekakor vspodbuda za boljše delo v vsem kolektivu. Seveda pa ne bi škodile tudi graje, saj bi morale pripomoči k izboljšanju dela in razmer. Med področji delovanja pa bi vsekakor morali več pisati o inovacijah, zastarelosti delovnih postopkov in strojev, o novostih, nazadovanju.

Anka Kos: Najprej moja ocena. Glasilo podjetja naj bi bilo še pestrejšo, ob tem pa

naj dodam, da je oblika kar primerna.

V glasilu pa je po mojem preveč povzetkov raznih poročil vodilnih delavcev in služb. Prav je, da so, vendar naj bi bili v njem le povzetki. Prav tako se mi zdi, da je postalo glasilo domena enih in istih dopisnikov zato bi morali najti način, kako pritegniti k dopisovanju več dopisnikov. Zdi se mi, da bi uredniški odbor moral ZADOLŽITI za dopisovanje še delavce v proizvodnih enotah (iz stranskih obratov, poslovalnic) mislim na vodje.

Morda bi uvedli rubriko, v kateri bi bile novice o zadnjih drobnih dogodkih v Jelovici, resnih, smešnih itd. Lahko bi uvedli tudi rubriko z vprašanji iz razno raznih

področij, na katere pa bi seveda v naslednji številki morali poiskati odgovore pri tistih, ki se jih vprašanje tiče. Predstavitev posameznikov naj ne bi bili deležni samo novi vodilni delavci, mislim, da bi bilo potrebno predstaviti še koga.

Morda delavca iz obratov, sindikalnega zaupnika, kuharico, šoferja itd.

Jože Habjan

vljene tudi križanke, ne samo za prvi maj in novo leto. Manjka pa tudi humorja. Zavedati bi se morali, da je to navsezadnje naše delav-

Jure Golob

mislim pa, da ga zaradi tako dosežene pestrosti glasila Jelovice tudi ne bi bilo škoda. Drugače pa lahko rečem, da glasilo vselej rad preberem in tudi v celoti.

Stanka Žbogar: Glasilo bi bilo potrebno popestriti s

Pravočasna in hitra informacija je temelj in osnova vsakega dobrega dela delavcev v kateremkoli podjetju. Kje smo v našem podjetju z informiranjem sami dobro vemo – pravega pretoka informacij ni in tako pravzaprav ne moremo govoriti o dobrem informiranju!

V tako velikem podjetju, kot je naše, bi moral biti zaposlen človek, ki bi zbiral informacije in jih posredoval naprej! Naj navedem en primer: Zakaj mora vsaka služba dobiti svoj izvod uradnega lista, prelistati celega, da ugotovi, če so objavljene informacije, ki se nanašajo nanjo, namesto, da bi en človek dobil v roke uradni list, ga pregledal in vsaki službi dal tisto informacijo, ki se tiče nje!

Zavedati se moramo, da ljudje niso nikoli dovolj obveščeni, tudi na najbolj enostavnih področjih ne! In želja vsakega zaposlenega je, da informacijo najprej izve v svoji hiši, ne pa preko radia, televizije ali tiska! Dejstvo je, da je zgolj informiranje premalo. Delo novinarja v podjetju naj bi bilo usmerjeno tudi na ustvarjanje ugodne klime znotraj podjetja, ustvarjanje podjetniške kulture in nenazadnje na ustvarjanje pripadnosti podjetju v katerem delamo. Za tržno usmerjeno organizacijo je interno komuniciranje strateškega pomena. Dober interni marketing je namreč osnova za dober eksterni marketing. Kajti dobre komunikacije znotraj podjetja pomenijo boljše delo, pomenijo manj nesporazumov, več zaupanja in delovnega zadovoljstva, zato tudi manj strahu, manjšo fluktuacijo in nasploh občutek, da je v takem podjetju dobra služba.

Poglejte, urednik glasila bi moral biti najbolj obveščena oseba v podjetju, do njega bi morala priti vsaka informacija, da bi lahko kvalitetno posredoval informacije naprej. Jaz pa moram za vsak zapisnik, za vsako informacijo, za katero seveda izvem, dobesedno prositi. Vsi vemo tudi, česa je premalo v našem glasilu, oz. česa ni. Koliko pa je kdo sam od sebe napisal, prispeval ali vsaj dal predlog za vsebino, prispevek? Zato želim reči:

ZAKAJ SPRAŠUJEŠ KAJ HOČE UREDNIŠTVO, POVEJ KAJ BI TI RAD NAPSAL IN NAPIŠI!

Pa še nekaj želim povedati. Ljudje v uspešnem in zahtevnem poslovnem svetu morajo biti in so »pravočasni ljudje«: če je sestanek sklican ob 9.00 uri je ob 9.00 uri in ne ob 9.05. Nemogoče je delati v podjetju, ko odgovorni zamudi ali sploh ne pride. Vemo kako je sklicati sestanek, povabiti vse odgovorne, čakati 5 ali 15 minut, da se vsi zberejo, nekatere je treba še posebej poklicati, ker so skoraj zagotovo pozabili. In pri tem se še izgovarjamo na nekakšno »akademsko četrto« ali celo »prezaposlenost taistega«. Nihče pa ne upa na glas povedati, da to zamujanje ni nič drugega kot skrajna neodgovornost in malomarnost, katera nima prostora ne v podjetju, ne v razvitem poslovnem svetu oz. tržnem gospodarstvu. In kakšen vtis naredi tak predstavnik Jelovice, ki zamudi na sestanek izven podjetja? Prepričana sem, da komentar ni potreben!

Naj zaključim z besedami Jacquesa Poissona, predstavnika firme Renault, ki nam je na študijskem srečanju novinarjev v podjetju predstavil njihov sistem internega in zunanjega komuniciranja. Pri tem je zanimivo, da Renault daje velik poudarek prav komuniciranju z notranjo dejavnostjo. Pozdravil nas je z besedami: »Ko je tisk dober, to ni nikoli vaša krivda, ko je slab, je to vedno vaša krivda!«

Danica Miklavčič

MAJDI SREBRNI ZNAK

Veliko stvari se v naši družbi spreminja odkar smo uvedli večstrankarstvo. Nekatere stvari pa bodo zagotovo ostale take kot so bile. Ena takih je praznovanje 1. maja. Morda ne bo več to tedensko praznovanje ampak le en dan, vendar smo prepričani da bo ta praznik ostal.

Prav tako smo prepričani, da bodo ljudje še naprej na ta dan obiskovali svoje tradicionalne »postojanke«, kot so Križna gora, Jošt, Rožnik in tako naprej. Zagotovo bo 1. maj ostal tudi pravi delavski praznik in zagotovo bo tudi naprej to prilžnost za podelitev priznanj tistim delavcem sindikalistom, ki so v preteklem obdobju dali največ za svojo stanovsko organizacijo.

Po tem uvodu je potrebno le preiti na najpomembnejše. Na letošnjem prvomajskem srečanju na Križni gori so kot vsa leta doslej podeljevali tudi priznanja za večletno delo na področju sindikalne organiziranosti. Med dobitniki iz vse občine je bila tudi delavka Jelovice Majda Bogataj. Ob obrazložitvi za podelitev srebrnega znaka sindikata za leto 1990 je bilo rečeno:

MAJDA BOGATAJ je finačno računovodska delavka v Jelovici in že enajsto leto opravlja blagajniška dela za sindikat. Sodeluje pri vseh organizacijah različnih oblik pomoči delavcem, od obiskov bolnikov in porodnic na domu do prireditev, izletov in nabave ozimnice. Omeniti pa je treba tudi njeno dolgoletno organizacijsko in humanitarno delo na področju krvodajalstva ter sodelovanja v pevskih zborih, najprej Loki, kasneje v Lubniku.

KAKO »SLANO« BO MORJE?

Sedaj pa je že pravi čas, da začnete hraniti denar za letošnji dopust. Malo iz »noga-vice«, malo iz tekočega izplačila in moralo bi biti dovolj, do bo tudi za vas nekaj vode in sonca. Vas zanima, koliko bo to veljalo v tem poletju v počitniških zmogljivostih Jelovice. Preberite!

1. Prispevek delavca za letovanje v prikolicah v avto-campih znaša 100,00 din/dan
2. Prispevek delavca za letovanje v bungalovu v Čatežu je 120,00 din/dan. Dodatno se plača porabljen električna energija.
3. Cena letovanja v apartmaju v Bovcu je 80,00 din/dan. Dodatno se plača porabljen električna energija.
4. Cene letovanja v brunaricah na Pokljuki so naslednje:
brunarica št. 1 = 60,00 din/dan
brunarica št. 2 = 50,00 din/dan

- brunarica št. 3 = 30,00 din/dan
- brunarica št. 4 = 30,00 din/dan
- Dodatno se plača električna energija.
5. Cene letovanja v počitniškem domu v Puli so naslednje:
180,00 din poln penzion za delavce Jelovice, njihove zakonce, upokojence Jelovice in šoloobvezne otroke nad 12 let
270,00 din poln penzion za tuje goste
126,00 polovični penzion za otroke delavcev Jelovica do 12 let
180,00 din polovični penzion za otroke tujih gostov
6. Tudi letos bo organizirano letovanje na Češkem v Banjski Bistrici v dneh od 19/8 do 26/8-1990.
Cena letovanja je enaka desetdnevnu letovanju v počitniškem domu v Puli s tem, da se doplača dodatek za pijačo, ki bo določen kasneje.

V.Ž.

ALI: SINDIKAT NAJ BI BIL RESNIČNO DELAVSKI

Dosedanji način sindikalnega dela, njegove vsebine in politične pripadnosti sindikata dosedanji vodilni politiki Zveze komunistov je prenehal.

Sindikati se je na svojem 1. kongresu Svobodnih sindikatov Slovenije, ki je bil v dneh 6. in 7. aprila 1990 v Ljubljani odločil za svojo novo pot, za svojo popolno neodvisnost od političnega sistema in strankarskega vključevanja, za pot skrbi za delavca – za njegovega člana, za varovanje njegovih pravic in svoboščin in za enakopravno vključevanje pred odločanjem o bistvenih vprašanjih za delavca v samoupravnih organih podjetij.

Taka odločitev je imela za posledico tudi preimenovanje dosedanje Zveze Sindikatov Slovenije v novo ime Svobodni sindikati Slovenije. Z novo sprejeto programsko vsebino dela je sindikat prenehal biti transmisija oblasti, ki se je pogosto kazala preko različnih metod političnega discipliniranja, ki so predvsem v preteklosti zavrele vse zametke in začetke uveljavljanja sindikata kot neodvisne delavske organizacije.

Vključevanje članov v sindikat

Svobodni sindikati Slovenije je reformirana dosedanja organizacija Zveze sindikatov Slovenije, v katero smo bili dosedaj že ob sklenitvi delovnega razmerja v podjetju avtomatično vključeni vsi delavci. Tudi tak način članstva je bil ocenjen kot način politične discipline, način, ki ni predpisoval svobodnega izražanja delavca o njegovem interesu o članstvu.

Zato je bila sprejeta odločitev, da se v novo oblikovanem sindikatu pristopi k vključevanju članov. Tako bo dana možnost vsakemu delavcu, da se svobodno odloča o svojem članstvu v sindikatu, odločitev pa bo vsak sprejel, ko se bo spoznal s temeljnimi nalogami sindikata, v katerih bo uvidel tudi lastne – osebne interese in ugodnosti, ki mu jih sindikat nudi s članstvom.

Pravice in ugodnosti člana sindikata

Vsak delavec, član Svobodnih sindikatov Slovenije bo imel naslednje pravice in ugodnosti:

- varstvo pravic iz kolektivne pogodbe
- brezplačno pravno pomoč in varstvo
- dodatno izobraževanje in

- usposabljanje
- posredovanje in pomoč v posredovalnicah dela
- v sindikalnih hranilnicah in posojilnicah
- solidarno pomoč iz solidarnostnih skladov
- pomoč sredstev stavkovnega sklada
- počitnice v objektih sindikalnega turizma in podporo za preventivno zdravljenje, okrevanje in odih
- organizirano ugodno na-

bavo v trgovinskih organizacijah ali sindikalnih združenjih

Organiziranost Svobodnih sindikatov Slovenije

Svobodni sindikati Slovenije delujejo kot zveza, v kateri se vsklajujejo in uresničujejo interesi članov posameznih sindikatov dejavnosti in drugih oblik sindikalnega organiziranja. Zveza Svobodnih sindikatov Slovenije deluje po načelih solidarnosti in vzajemnosti.

V sindikat dejavnosti (v našem primeru: sindikat delavcev lesarstva) se vključujejo delavci iz podjetij iste ali sorodne stroke. Sindikat dejavnosti deluje samostojno in neodvisno, skladno s svojim statutom in programom in je

nosilec skupno dogovorjene politike v Zvezi Svobodnih sindikatov Slovenije. Je samostojen nosilec odločitev in akcij sindikalnih organizacij vključenih v sindikat dejavnosti, ko gre za ekonomski, gmotni in socialni položaj ter varstvo članov v dejavnosti. Je partner in pogajalec pri uveljavljanju pravic in interesov članov v dejavnosti iz dela in delovnega razmerja (kolektivne pogodbe, dogovori in sporazumi) in nadzoruje njihovo izvajanje. Občinska organizacija sindikata je teritorialna oblika organiziranja članov, organiziranih v sindikatih podjetij in sindikatih dejavnosti in drugih oblikah sindikalnega organiziranja in se lahko organizira tudi za več občin skupaj. V njej se vsklajujejo interesi članov

kako velika zaposlenost je dejansko potrebna v Zvezi Svobodnih sindikatov Slovenije (to bo doseženo izključno s soglasjem sindikatov dejavnosti).

Nadalje bo potrebno ugotoviti v kolikem obsegu želijo (in če sploh želijo) sindikati podjetij kot člani sindikatov dejavnosti imeti organizirane teritorialne organizacije sindikata (občinske organizacije, medobčinska organizacija sindikata) in z združevanjem dela članarine zagotoviti njihovo poslovanje. O preostali članarini (ta naj bi predstavljala presežni del sredstev) bodo sindikati podjetij odločali znotraj sindikata dejavnosti. To osnovno vprašanje mora biti rešeno do meseca oktobra letošnjega leta.

Od ustrezne rešitve tega osnovnega vprašanja je tudi odvisno dokončno vključevanje posameznih sindikatov dejavnosti v Zvezo Svobodnih sindikatov Slovenije.

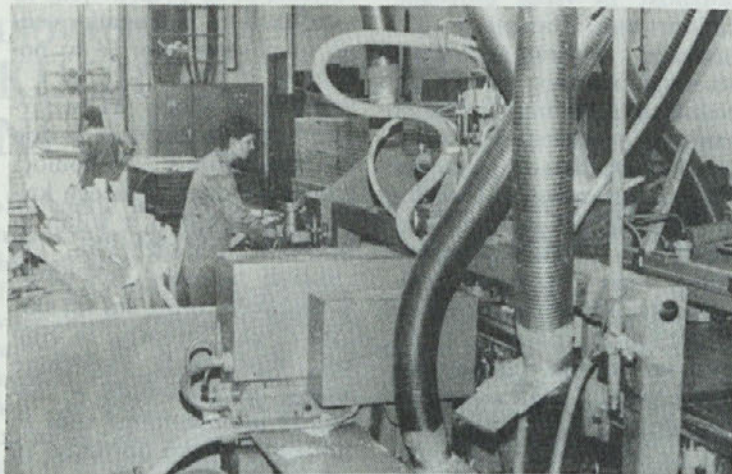
To pa pomeni, da delavci lahko odlašamo z včlanjevanjem v sindikat ali da bomo pristopili v sindikat po rešitvi tega osnovnega vprašanja.

Sindikati dejavnosti je že sedaj po statutu in bo tudi v bodoče samostojen nosilec odločitev in akcij sindikalnih organizacij v okviru dejavnosti. Z vključevanjem v članstvo pa se delavci naše ga podjetja odločamo za vključevanje v sindikat delavcev lesarstva, zato so pogoji za vključevanje v celoti podani.

Drugo vprašanje, ki se je odprlo po zaključku kongresa Svobodnih sindikatov Slovenije je nezaupanje v vodstvo Zveze Svobodnih sindikatov Slovenije. Tako nekateri sindikati dejavnosti kakor tudi nekateri sindikati podjetij, včlanjeni v teritorialne oblike organiziranosti (občinske organizacije sindikata) preko teh ali samostojno izražajo nezaupanje v novo izvoljeno vodstvo Svobodnih sindikatov Slovenije, ki je v bistvu enako kot je bilo pred kongresom. V osnovni gre za zaupanje oziro-

ma dvom od sposobnosti izvajanja sprejetega programa Svobodnih sindikatov Slovenije, ki je v osnovi revolucionaren in prinaša novo vsebino dela sindikata. To nezaupanje ali dvom v sposobnost pa bo ocenjeno po zaključku sklenitve generalne kolektivne pogodbe in z aktivnostmi izvajanja programskih sklepov v času od zaključka kongresa do meseca oktobra 1990, ko bo konferenca Svobodnih sindikak-

Ne glede na to pa je v občinah, kjer ima naše podjetje svoje proizvodne obrate ugotovljeno, da je taka organiziranost nujno potrebna v sedanjem času. Od uspešnosti dela sindikata dejavnosti pa je odvisno koliko časa bo taka organiziranost tudi dejansko potrebna. V še večji meri pa je potreba obstoja občinske organizacije sindikata odvisna od sindikata posamičnega podjetja, njegove sposobnosti lastnega re-

tov Slovenije analizirala uspešnost dela po kongresu. Eno izmed bistvenih vprašanj je tudi teritorialna organiziranost sindikata (občinska organizacija sindikata) in njen nadaljni obstoj saj njena organiziranost ni predpisana kot obvezna oblika, kar velja za sindikat dejavnosti, vendar je določena kot možna oblika organiziranja.

ševanja vprašanj svojih članov, zahtev njegovih članov in ne nazadnje od sindikalnega vodstva podjetja. Zato bo po kongresu prišlo v marsikaterih podjetjih najprej do ocenjevanja izvoljenega vodstva sindikata podjetja glede sposobnosti izvajanja programskih ciljev in izvajanja temljenih nalog, sprejetih za obdobje 1990 – 1994 in šele nato do reševanja drugih nalog sindikata.

I. Breznik

OBDOBJE 1990 – 1994 TEMELJNE NALOGE SINDIKATA

1. odpirati nova delovna mesta in skrbeti za ohranitev vsakega obetavnega delovnega mesta
2. organiziranje trga trga (oblikovati borze dela in ustanovljati posredovalnice dela)
3. Zagotoviti realno ceno dela
 - v letu 1990 najnižja plača 600 DEM (v dogovorih z gospodarsko zbornico je pričakovati sklenitev dogovora na 500 DEM)
 - delež plač v povprečni strukturi cene proizvoda najmanj 30%
 - regres za letni dopust izplačati kot 13. plačo najmanj v višini povprečne plače delavca v gospodarstvu
 - nadomestila stroškov prevoza na delo in storitev prehrane med delom – stroški podjetja
4. ugotovljeni presežek delavca na enem delovnem mestu

5. brezposelnost najmanj eno leto z obveznostjo plačila nadomestila v višini 80% in obvezno ponovno zaposlitvijo najkasneje po tem času
6. sprejem socialnih programov v letu 1990 za presežne delavce, začasno brezposelne delavce zaradi stečajev, prve iskalce zaposlitve, teže zaposeljive osebe in ostale delavce, ki z delom ne morejo zagotavljati svoje socialne varnosti.
7. sodelovanje delavcev pri upravljanju podjetja
8. skrajševanje delovnega časa
 - postopen prehod na 40 urni delovnik
 - pripraviti pogoje za prehod na 36 urni tednik v 1994
9. pokojnine morajo zagotavljati gmotno in socialno varnost upokojencev
 - uveljaviti podjetniški način upravljanja in gospodarjenja s sredstvi pokojninskega sklada
 - uveljaviti možnost dopolnilnega individualnega vlaganja v pokojninski sklad za večjo pokojnino
 - uveljaviti možnost za zakonsko ureditev pogojev za vštenevanje časa rednega študija (višja in visoka šola) in služenja vojaškega roka v pokojninsko dobo
10. uvajati nove, izboljšane tehnološke postopke – čisto tehnologijo
11. posebno skrb za invalide dela
 - določiti pravična denarna nadomestila iz invalidskega zavarovanja
 - odpirati in prirejati delovna mesta preostali delovni zmognosti delovnega invalida
12. vsakemu delavcu zagotoviti stanovanje
 - do leta 1994 ustvariti pogoje, da bo imel vsak mlad delavec najpozneje v letu dni od zaposlitve zagotovljeno stanovanje
 - uveljaviti posojilne pogoje tako, da bo imel delavec s tretjinsko obremenitvijo plače v 20 letih odplačano posojilo
 - omogočiti odkup družbenih stanovanj po realni ceni z dvajsetletnim odplačilom – sredstva pa nameniti v gradnjo novih stanovanj
 - iz gradnje novih stanovanj izključiti komunalne in druge prispevke
13. vlagati sredstva v znanje in usposobljenost delavca
 - usposobljenost za delo in izobrazbeno strukturo delavcev dvigniti na višjo raven
 - zagotoviti vsakemu delavcu usposabljanje v trajanju najmanj 40 ur v letu
14. delavcu zagotoviti pravno varstvo in varstvo pravic iz dela in delovnega razmerja pred samovoljo vodilnih kadrov.

SINDIKALNI IZLETI ZANIMIVI PRAV ZA VSE

Kakor vsako leto doslej, tudi letos pripravljamo sindikalne izlete po naši ožji domovini in v inozemstvo. Naj vam v nekaj besedah predstavim izlete, in sicer izlet ČEŠKE BUDJEVICE – PRAGA, izlet v GRADEŽ – OGLEJ in na koncu še izlet v DUBROVNIK – ČRNO GORO.

ČEŠKE BUDJEVICE – PRAGA 4 dni (od 21. do 24. 6. 1990)

Alpetourova agencija nas bo na ta izlet odpeljala v četrtek zvečer ob 23.00 uri izpred avtobusne postaje v Škofji Loki, ob 23.15 uri se bomo ustavili v Kranju, postajališče št. 1, ob 23.30 uri pa bo še zadnji vstop potnikov v Trziču – Deteljica, Petrol nadvoz. Nato bomo nadaljevali nočno vožnjo preko Lju-

belja, mimo Celovca, Spitala, Salzburga, Lienza, Donjeg Dvorišta do Čeških Budjevic. Približno ob 9.00 uri bomo prispeli v Češke Budjevice, kjer nas bo čakala malica. Nato se bomo nastanili v hotelu, ob 13.00 uri bomo imeli kosilo. Po kosilu bomo do 17.00 ure prosti, potem pa si bomo skupaj ogledali Češke Budjevice. Ob 19.30 uri bo večerja.

Tretji dan se bomo po zajtrku odpeljali v Prago, kjer bomo, do 15.00 ure imeli prosto za nakupe. Nato pa bo skupni ogled Prage. Med 18.00 in 19.00 uro bomo imeli večerjo pri Švejku, nato pa se bomo vrnili v Češke Budjevice – nočitev.

Četrti dan se bomo po zajtrku vrnili domov. Pot nas bo vodila mimo Linza in Celovca preko mejnega prehoda Ljubelj na sončno stran Alp, kamor bomo prispeli v večernih urah.

Za ta izlet se je prijavilo 96 zaposlenih in glede na veliko število prijavljenih upamo, da bo vse teklo po programu, katerega nam ponuja agencija ALPETOUR iz Škofje Loke.

GRADEŽ – OGLEJ 1 dan (23. 6. 1990)

Izmed mnogoštevilnih ponudb za enodnevne izlete smo člani izvršnega odbora sindikata izbrali izlet v GRADEŽ – OGLEJ. Program izleta nam nudi agencija ODISEJ iz Kranja. Pa pogledjmo, kaj so nam pripravili: odhod avtobusa iz Kranja, izpred hotela Creina, ob 6.00 uri. Dogovorili se bomo tudi za odhod izpred Jelovice ob 5.30 uri.

Vožnja do mejnega prehoda Fernetiči in skozi slovenske vasi Presek, Nabrežina, Selslan in Devin do Doberdoba. V Sredpolju si bomo ogledali veličasten spomenik padlim v prvi svetovni vojni. Nato bomo zavili proti jugu in se zapeljali v Gradež, obmorsko letovišče. V Balkolah bomo imeli postanek pri gradu MIRAMAR, katerega je dal zgraditi avstrijski cesar Maksimilijan. Sledila bo vožnja v mesto Oglej, nekoč sedež oglejskih patriarhov, preko Červinjana do Palmarnove, kjer bomo imeli postanek za ogled in nakupe. Nato bomo nadaljevali vožnjo do Gorice in prestopili državno

mejo v Rožni dolini. V vasi Vitovlje nas bo čakala domača večerja – kmečki turizem. Ob dobri hrani in pristni kapljici se bomo zabavali do večera. Povratek bo po dogovoru proti domu mimo Postojne in Ljubljane.

Za ta zanimiv izlet se je prijavilo 45 zaposlenih.

DUBROVNIK – ČRNA GORA 5 dni (od 19. do 23. 9. 1990)

Najbolj težko pa bo čakalo kar 83 prijavljenih na sindikalni izlet v Črno goro. Tudi na ta izlet nas bo popeljala agencija Odisej iz Kranja.

Vsi udeleženci izleta se bomo zbrali 19. 9. ob 14.00 uri na železniški postaji v Ljubljani, odkoder se bomo odpeljali z vlakom proti Reki. Po prihodu na Reko bomo ob 18.00 uri nadaljevali vožnjo z ladjo proti Dubrovniku, kamor bomo prispeli približno ob 12.00 uri naslednjega dne, se namestili v hotelu in imeli prosto za počitek, zvečer pa bo večerja z zabavo, nočitev.

Tretjega dne si bomo po zajtrku ogledali mestne znamenitosti pod vodstvom lokalnih vodnikov. Nato vožnja z ladjo do Lokrina, prosto za kopanje in po želji ogled botaničnega vrta. Povratek v hotel, večerja in nočitev.

Četrtega dne se bomo podali z avtobusi na celodnevni izlet po Črni gori. Vožnja skozi Herceg Novi in Kotor, do Njegoševga mavzoleja na Lovčenu. Dalje nas bo pot vodila v Cetinje, nekdanjo prestolnico Črne gore. Ogledali si bomo Državni muzej. Povratek skoz Budvo, Tivat in Herceg Novi v Dubrovnik. Večerja in nočitev v hotelu.

Peti dan bomo imeli po zajtrku prosto za individualne ogledne mesta, kopanje itd. Odhod avtobusov na letališče Čilipi in polet letala Adrie v večernih urah proti Ljubljani.

Program smo morali spremeniti zaradi novega – sezonskega reda vožnje ladij. V terminu od 12. 9. 90 do 3. 10. 90 vozi ladja ob sredah. Avionske karte pa imamo že plačane in kupljene, zato ne moremo spremeniti datuma vrnitve.

Cene za vse izlete so informativne. Agencije si pridržujejo pravico do sprememb v primeru povišanja stroškov prevoza ali hotelskih storitev. Za vse udeležence izletov GGRADEŽ-OGLEJ in ČSSR bomo priskrbeli tudi skromen zajtrk.

Upam, da se bomo na omenjenih izletih dobro »držali«, videli veliko zanimivega in tudi kaj lepega kupili.

Majda Bogataj

PREVERJANJE ZNANJA IN USPOSOBLJENOSTI EKIP PRVE MEDICINSKE POMOČI

ZNANJE KI LAHKO ŠE KORISTI

»Če bodo osnovne resnice in napotki za prvo pomoč zaživel v zavesti naših ljudi, bo v veliki meri dosežen tudi naš skupni, naš prvi in poglavitni namen: preprečevanje nezgod, poškodb in bolezni.«

(Mirko Derganc: Iz uvoda v prvo izdajo »Osnove prve pomoči za vsakogar«)

Prva pomoč je naša moralna dolžnost in izraz človeške solidarnosti. Obenem je tudi bistvena sestavina zdravstvenega varstva, katere pa redna zdravstvena dejavnost sama ne more povsem zagotoviti. Prva pomoč poškodovanemu ali nenadno zbolelemu človeku je potrebna kadarkoli in kjerkoli, pogosto daleč od organiziranih zdravstvenih enot. Njihove zmogljivosti presega tudi zato, ker je vsak dan zelo veliko nezgod s poškodbami in nenadnih poslabšanj zdravlja. Če pomislimo še na možnost večje naravne nesreče ali vojne, potem moramo računati predvsem na samopomoč ali osebno in medsebojno ali vzajemno pomoč človeka sočloveku, za kar pa večina ljudi ni posebej zdravstveno izšolana.

pouk in organizacijo prve pomoči, ki so pripravljene in usposobljeni pomagati – vedno in povsod, kjer je to potrebno.

Pomembno vlogo pri razširjanju znanja imajo tudi vaje in tekmovanja v prvi pomoči v organizacijah Rdečega križa, civilni zaščiti, v šolah in delovnih organizacijah. Od tod tudi dejanska, živa povezanost med njimi, saj vsi skrbijo za kar najboljše in čim bolj med ljudi razširjeno znanje prve pomoči – znanje, ki je pomembno tudi za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Če k temu dodamo še preprečevalni vidik – dejstvo, da pouk prve pomoči obenem tudi opozarja na najpogostejše ponavljajoče se nevarne situacije, njihove vzroke, potek in posledice –

Naša ekipa je na tekmovanju dosegla dobro peto mesto, ekipo pa so sestavljale: Danica Miklavčič, Irma Oblak, Jana Zihlerl, Janka Jugovic, Jolanda Volčjak in Irma Mrak.

K prvi pomoči nas zavezujejo tudi humana načela Rdečega križa, ki ima pionirsko in vodilno vlogo že od prve zamisli Henrija Dunanta, ko je junija leta 1859 na bojišču pri Solferinu v severni Italiji poskušal poskrbeti za prvo pomoč ranjenim vojakom. Z leti se je ta skrb za prvo pomoč razširila tudi na

je korist znanja res vsestranska in resnično mora postati del temeljne izobrazbe vseh delovnih ljudi, občanov, mladine in vseh drugih pri nas.

Letošnjega tekmovanja enot za prvo medicinsko pomoč civilne zaščite se je udeležila tudi ekipa našega podjetja, ki sta jo sestavljali dve troj-

ki. Tekmovanje je vsebovalo dva dela: oskrbo enega poškodovanca in triažo. Triaža je določitev pravnega vrstnega reda za dajanje prve pomoči. Je razvrščanje poškodovancev in bolnikov v ustrezne skupine glede na vrsto poškodbe ali obolenja ter določanje nujnosti pomoči in evakuacije. S triažo rešujemo vprašanje časa in

kraja dajanja prve pomoči, obseg pomoči, smer in način prevoza ter vrsto prevoznega sredstva. Naša ekipa je na tekmovanju dosegla dobro peto mesto, za ta uspeh pa se lahko zahvalimo tudi dr. Šubicu in sestri Barbari, ki sta nas uspešno seznanila z osnovami prve pomoči.

Danica Miklavčič

INOVACIJE KDOR MISLI VEČ, NI CENJEN

»Inovacije ustvarjajo nove odnose, ki pomenijo višjo stopnjo združenega dela, krepijo samoupravne sile ter moč združenega dela«.

Tako med drugim opredeljuje inovacije PRAVILNIK o inovacijski dejavnosti v podjetju Jelovica. Verjetno bi se vsi strinjali, da je omenjeni pravilnik skupaj z načinom dela komisije za inovacije potreben rahlih popravkov.

Vsi ki imajo, ali so imeli opravka z inovacijami v Jelovici (v drugih firmah je zadeva podobna) bi vedeli povedati, da je ta dejavnost zelo zamrla (vkolikor je kdaj zares cvetela?) in da bi bilo potrebno nujno nekaj ukreniti. Posebno še ker inovacij praktično ni, vsaj prijavljenih ne.

Vsi se strinjamo, da je treba nekaj napraviti, vendar se bistveno manj strinjamo, ko je treba ugotoviti kaj. Ko ljudje v Jelovici v zvezi z inovacijami predlagajo kaj bi bilo potrebno storiti, dobimo kaj zanimive predloge. Že raznovrstnost predlogov nakazuje na precej večjo obsežnost problemov, kot se zdi na prvi pogled.

Največkrat kdo nostalgično spomni: »Včasih je to »laufalo«. Takrat ko sem bil še jaz zraven.«

Če pa natančneje pobrskamo po spominu inovatorjev in delavcev z dolgim stažem v Jelovici, pa razočarano lahko ugotovimo, da v zvezi z inovacijami nikoli ni kaj prida »laufalo«, ker se sicer ne bi povsem ustavilo, pa tudi oni, ki mislijo, da je »laufalo«, bi bili še zraven!?

Verjetno pa so »laufali« dolgi sestanki, ki so krepili samoupravne sile v skladu s pravilnikom.

Pri vsem tem pa niti slučajno ni mogoče odvzeti pomembnosti mnogim zelo

učinkovitim inovacijam, niti ne zaslug inovatorjem, ker so očitne in ogromne. Mnoge pomembne inovacije so še danes v uporabi in prinašajo precejšen dobiček.

Vendar inovatorji nimajo do tega nič več kot ne-inovatorji. Inovatorji zaradi tega razen simboličnih (!) nagrad niso dobili nič – če odštejemo seveda vso zavist, podtikanja, podstavljen polena, očitke in žigosanja. Tako je v podjetju Jelovica inovator skupaj s simbolično nagrado dobil tudi malodane pečat hudodelca in večina inovatorjev lahko to trditev potrdi (ne nazadnje z današnjim položajem).

Ker pa inovacij ni mogoče ločevati od ostale politike podjetja, je vsa stvar relativno lahko razumljiva. Kakor v dosedanem sistemu gospodarjenja marsikaj ni ustrezno in zato uspehi niso ravno blesteči (merjeno s količino denarja v kuverti 15, ker zaradi tega ljudje imajo podjetja in zato delajo), prav tako pa je tudi z inovacijami vse skupaj bilo zelo neučinkovito.

REŠITEV: Vsi priznavajo uspešnost gospodarjenja po načinu Zahoda. Inovacije so neločljiv del gospodarstva, vprašanje pa je o njihovem vplivu na samoupravne sile...

Tone Bešter

REVIJA LES

št. 3-4/90

O inovacijah

Karel LIPIC

Organizacijski ukrepi in tehnološka delitev dela navadno ne spodbujata delavca, da bi ustvarjalno sodeloval in se aktivno vključeval v upravljanje delovnega procesa (pasivnost). Zgolj pozivi po ustvarjalnem sodelovanju vsakemu delavcu ne zadoščajo. Navadno ostaja le pri pozivih sindikalne organizacije ali poslovodne strukture po ustvarjalnem sodelovanju posameznikov ter skupin, niso pa podane možnosti, metode dela za sodelovanje. Delavca lahko le vzpodbudimo, da sam v skladu z znanjem pride do rešitve problema, ki ga zazna. V zadnjem desetletju smo za doseg inovacijskega poslovanja poskušali z aktiviranjem delavcev z invencijsko-inovacijskimi krožki, kot so krožki za izboljšanje proizvodnje (KID), usmerjeno, sistemsko, organizirano, množično inventivno dejavnostjo (USOMID). Večjih množičnih uspehov v podjetjih ni bilo, razen v nekaterih okoljih, ki smo jih dajali za zgled, danes pa se ti srečujejo s težavami (TAM, Marels, Lesonit itd.). Skušamo vzpodbujati delavce z nagradami po pravilniku o inovacijah (SaS) ali z akcijami kot »Predlagaj nekaj koristnega«. Glavna zavora razcvetu množične inventivne dejavnosti (MID) je bil dosednji gospodarski in politični sistem, kar se je odrazilo tudi v nenaklonjenosti poslovodne strukture in nevoščljivosti do izplačanih nagrad nosilcev patentov in inovacij. To bo verjetno lažje rešljivo s uvedbo nove zakonodaje in s prehodom na tržno gospodarstvo. Za inovacijsko dejavnost potrebujemo tržišče, usposobljene in talentirane menežerje in znanega lastnika kapitala. V ospredje prihaja ta čas pojem inovacijskega poslovanja in podjetja (MULEJ, JEROVŠEK). Obenem pa danost, da bodo osebnih dohodki posameznika in nagrade inovatorjem tajnost, kar lahko ponovno oživi ta proces. S podporo množični inventivni dejavnosti pa so bile vedno težave, kljub profesionalizaciji tega mesta v RS ZSS, GZS in obljub na številnih problemskih konferencah.

NESREČE PRI DELU –
APRIL 1990

PRIDNO NABIRAMO IZKUŠNJE

Mesec april velja za moker mesec in mogoče je tudi to vplivalo, da je malo ohladilo vroče naraščanje števila nesreč pri delu v marcu. Tako se je v aprilu število nesreč malo ohladilo, v marcu deset nesreč, v aprilu pa štiri nesreče pri delu.

Prva nesreča pri delu se je kar nekako izgubila med aprilske, čeprav pripada še marcu. Verjetno so jo odgovorni malo prepozno prijavili!

Obratovodja v Gorenji vasi nima preveč srečne roke s svojimi vzdrževalci. Komaj se mu je pozdravit »stari« vzdrževalec, že jo je staknil »novi« vzdrževalec. Boštjan F. se je dne 13/3-90 pri delavi okovja urezal (vbod) z okovjem v kazalec desne roke.

Prva nesreča v aprilu pa je zabeležena dne 6/4-1990. Tega dne je naša Anica D. iz obrata družbene prehrane na Starem dvoru rezala kruh na strojčku. Tudi ona od tega dne nekaj časa ne bo za »nobenim« kazala s kazalcem na desni roki.

Dne 17/4-1990 je Slavko U., voznik viličarja na žagi v Preddvoru, ravnal lege za odlaganje paketov, pri tem pa mu je ena zdrsnila iz rok na prste leve noge, kar je močno občutil Slavko. Slavko še vedno mlad voznik viličarja, verjetno še ni slišal za zaščitne čevlje z jekleno kapico, katere tudi še vedno predpisuje pravilnik za dela na žagah.

Hazurlija A. iz obrata oken na Starem dvoru, je dne 21/4-90 že zaključila z delom, ko jo je doletela poškodba. Pri čiščenju ročnega strojčka se je uredila z lopatico za kitanje v palec na desni roki. Spodletelo ji je. Za zadnjo nesrečo pri delu v aprilu pa je poskrbel naš vrli električar Simon K. iz vzdrževanja na Starem dvoru. Dne 24/4-90 je skoraj doživel »knock out«. Tak udarec je dobil v del arkade nad desnim očesom. Pri montiranju jermenice na elektro

motor je tako vneto – nabijal, da mu je odletel del cevi na srečo tik nad desno oko. Prav lahko bi jo skupil precej močnejše. Tudi za ta primer nesreče bi veljal varnostni rek: – pri vsakem odletovanju delcev nosi zaščitna očala – masko.

Če tako zaokrožimo primere nesreč lahko vidimo, da se prav iz vsake nesreče lahko nekaj naučimo. Vzrok neupoštevjanja varnostnih ukrepov ima za posledico nepotrebne nesreče.

G.J.

NOVO VODSTVO DITa

VEČJO POZORNOST IZOBRAŽEVANJU ČLANOV

V začetku aprila je imelo Društvo inženirjev in tehnikov Jelovice letni občni zbor, na katerem smo izvolili nov upravni in nadzorni odbor. Oba sta se konstituirala v sredini aprila, ko smo izvolili za blagajnika Jano Tavčar, za tajnika Vero Pečenko in za predsednika Nado Slovnik.

Novo vodstvo DIT-a si je zastavilo dokaj ambiciozen načrt, ki ga kani uresničiti v naslednjih dveh letih. Seveda pa je ob tem načrtu najvažnejše, da vsi zaposleni člani o tej aktivnosti izvedo kar največ in da se vključijo v delo. Zato smo pripravili kratek razgovor z novo predsednico DIT-a.

Kdo je lahko član DIT Jelovica in kaj to članstvo prazaprav prinaša?

Član DIT Jelovica je lahko vsak delavec podjetja Jelovica, ki ima najmanj srednjo izobrazbo tehnične usmeritve. V našem društvu je trenutno 154 članov, od tega 27 z višjo in visoko izobrazbo.

Kot vsako društvo imamo tudi mi svoja pravila igre opredeljena v statutu društva.

Vsak izmed nas plačuje članarino, v zameno pa dobiva strokovno revijo LES, lahko se udeležuje strokovnih ekskurzij na sejme in v konkurenčna podjetja, lahko si osveži in posodobi znanje na predavanjih, ki jih v ta namen prirejamo.

Ne nazadnje je DIT tudi neke vrste strokovni razsodnik za posamezne rešitve tehnične narave v našem podjetju.

Kot nov predsednik seveda lahko poveš le o načrtih. Vendar pa so tudi ti načrti zagotovo sestavljeni iz izkušenj, ki si jih dobila z večletnim delom v društvu. Katere naloge boste imeli v ospredju?

Prvenstvena naloga vseh članov DIT Jelovica je, da vsak opravi svoje delo v podjetju tako kot ga najbolje zna in zmore.

Da pa bo delo posameznikov na koncu želo uspeh, moramo le-te posameznike, to je člane našega DIT-a izobraževati.

Spoprijeti se moramo z neizprosno tržiščem, ki nas ne sprašuje, kako smo opremljeni in organizirani, pač pa kaj in po kakšni ceni zmoremo izdelati. Zato se člani DIT-a moramo spoznavati s sodobno tehnologijo, z drugačno, učinkovitejšo organiziranostjo delovnih procesov, ki omogočajo tudi manjše serije, takšne, ki so konkurenčne tako doma kot na tujem.

Med stvarmi, ki bi jih člani društva morali vsekakor boljše spoznati zagotovo sodi področje računalništva. Uporaba računalnikov, predvsem pa procesorjev v proizvodnji (CN in CNC

stroji) bo zagotovo tudi predmet vašega delovanja? Pretežna večina naših članov premalo pozna možnosti, ki jih ponuja računalništvo, pa naj gre za vodenje določenih procesov v proizvodnji, za načrtovanje v tehnologiji in razvoju ali preprosto za zbiranje različnih podatkov.

Storili bomo začetni korak in skupaj z našo strokovno službo seznanili z uporabo

Nada SLOVNIK predsednica Društva inženirjev in tehnikov v Jelovici

računalnikov člane DIT-a. Poiskali pa bomo tudi ustrezne zunanje predavatelje, da bo lahko članom DIT posredovano čimveč znanja. V svojih društvenih pravilih se med drugim zavezujete, da boste težili k izboljšanju kakovosti vašega poslovanja in proizvodov; kako namepravate doseči ta cilj?

Ko bo tržišče s konkurenco doseglo, da bo uspeval le tisti, ki kakovostno in poceni dela bo že prepozno za strelce; zato se naši strokovnjaki morajo seznaniti s sodobnimi metodami zagotavljanja kakovosti. Mislim, da imamo prav na tem področju precej rezerve.

Zastarela je namreč miselnost, da je kontrola štetje mrtvih (zanič izdelkov) ... Strinjamo se z mislijo, ki jo je pred časom izrekel dolgoletni direktor ITT:

»Kvaliteta ni le prava stvar, ampak je prosto na razpolago. In ne le to, je najbolj dobičkonosna proizvodnja linija, kar jih imamo!«

Tudi o teh rečeh se bomo člani DIT-a seznanili, naučili in končno, upam, vpeljali v naš razvojno-tehnološko-proizvodni proces.

Naš cilj je torej izdelek, ki bo prvič narejen pravilno, torej se ne bo vračal v proizvodni proces in zanj ne bomo trošili dodatni material.

Za kakovostno delo in za lastne strokovne rešitve si bomo prizadevali v okviru sekcije za inventivno dejavnost, ki jo nameravamo ustanoviti znotraj našega DIT-a. Slediti svetu pomeni poznati jezike. Mar to ni problem večine strokovnjakov?

Ko se spogledujemo z Evropo, ko želimo doseči njen standard, se veliko prevečkrat moramo ustaviti pri najbolj banalni zadevi – sporazumevanju. Zato naj bo naša vsesplošna zadolžitev: vsak član naj obvlada vsaj en svetovni jezik. Kako bomo to dosegli je v tem trenutku težko podrobneje opisati, zagotovo pa bomo morali kar največ narediti na področju učenja tujih jezikov.

Kaj je še ostalo v programu? Ostalo je še nekaj načrtov, ki sodijo v železni repertoar našega DIT-a, to so:

- ogledi sejmov doma in v tujini
- ogledi domačih podjetij
- sodelovanje z Gorenjskim in republiškim DIT-om.

Poleg tega pa nas čaka še formalna vskladitev društvenih pravil z novo zakonodajo.

To je na kratko program dela DIT Jelovica v naslednjih dveh letih.

Za začetek lahko napovem prvo predavanje, s katerim se bomo seznanili z novimi materiali in sodobnimi metodami za površinsko obdelavo lesa. Predavala nam bo M. Gabrovšek, dipl. ing., vodja razvoja lesnih premazov iz Heliosa.

D. Miklavič

BREZ NAKUPOV NE BO ŠLO ZAKAJ POTREBUJEMO SODOBNO RAČUNALNIŠKO OPREMO

Osnovna konfiguracija računalnika DELTA 4850 je bila kupljena leta 1983. V kasnejših letih smo dokupili 4MB delovnega spomina, en 300 MB disk in 24 adapterjev za priključke uporabnikov. Tako imamo sedaj navoljo centralno enoto 0.7 MIPSa, 6MB delovnega spomina, 3 diske po 300 MB, tračno enoto 1600 bpi in 40 adapterjev za priključke uporabnikov. Oprema je stara že 7 let. Zaradi hitrega razvoja računalniške tehnologije in širjenja možnosti uporabe naj bi se oprema menjala na 4 leta. V Jelovici zamenjavo že zelo zamujamo, kar dokazuje tudi to da so nekatere karakteristike enake, kot veljajo za sodoben osebni računalnik (0.7 MIPS, 6 MB spomina, 300 MB disk). Predvsem pa to občutijo uporabniki, ko postane odziv računalnika tako počasen, da ovira normalno delo, še posebej to občutijo programerji, ki so zaradi zastojev računalnika vsaj za 50% manj učinkoviti.

Ta preobremenjenost računalnika se je še posebej povečala v začetku letošnjega leta, ko smo dokončno prenesli izračun osebnih dohodkov in finačnega poslovanja iz Alpetourjevega računskega centra. Zaradi povečane naročniške proizvodnje pa se je povečalo število delovnih nalogov in temu sorazmerno tudi število transakcij, ki so potrebne, da se delovni nalog obdelata. Tako sedaj računalniško obvladujemo večino podatkov, ki nastopajo v poslovnem procesu, problematična izjema je obsežen problem razvejane mreže poslovalnic, ki je računalniško podprt le delno v mesečni obdelavi. Je pa res, da ravno pri prodaji prihaja do problema planiranja ko stari podatki, kaj se je že zgodilo ne pomagajo dosti, ampak nam postaja jasno, da bi nam moral računalnik pomagati določiti, kaj naj se zgodi, da bomo zadovoljili potrebe trga.

Razvidno postaja, da bo potrebno močno pospešiti reorganizacijo samoupravnega združenega dela, ki je delal po planu in je trg vse pokupil, v tržno podjetje, ki mora proizvajati kar trg zahteva. Za pospešitev reorganizacije je nova računalniška oprema nujen pogoj, ne pa zadosten. Novi podjetniški tržni organiziranosti predstavlja zmogljiv računalniški sistem osnovno orodje, ki omogoča življenje podjetja. Hitri informacijski tokovi, ki jih omogoča računalnik, je za podjetje isto kot za človeka živčni sistem. Najsodobnejši stroj je le strošek, če ne proizvaja tistega kar rabi trg. Pod potrebnim računalniškim sistemom razumemo poleg centralnega računalnika, predvsem še posebne računalnike (delovne postaje) za potrebe razvoja in tehnologije, ki omogočajo, da je tehnična dokumentacija za novo varianto izdelka pripravljena v enem dnevu in posredovana ostalim službam podjetja. Dokler razvoj in tehnologija ne bosta osvojili nove tehnologije dela, bodo fleksibilni proizvodni stroji neizkoriščeni, ker enostavno ne bodo dobili ustreznih informacij kaj in kako naj delajo, da bo zadovoljeno željam kupcev. O računalnikih za delovne postaje razvoja se že dolgo govori vendar dosedaj še ni bilo navoljo dovolj denarja za ustrezno opremo, kljub temu da je to sedaj eno glavnih ozkih grl v zadovoljevanju naročniške proizvodnje.

Drugo važno področje je marketing, ki tudi nima ustrezne računalniške opreme in temu primerne organiziranosti, ki bi kupcu zagotavljale kratke in zanesljive dobavne roke. Nova računalniška oprema bi morala zagotoviti trenutno informacijsko povezavo med komercialno, pripravo dela in proizvodnjo, tako da bi prodajni referent imel zanesljive podatke, kaj lahko stranki obljubi, proizvodnja pa bi imela natančne podatke, kaj mora delati.

Da bi dosegli navedene cilje rabimo bistveno zmogljivejši računalnik, 20 - 30 novih terminalov, 30 printerjev, 5 delov-

nih postaj za razvoj in tehnologijo, 10 PC računalnikov za interne obdelave v strokovnih službah. Tej opremi ustrezna mora biti tudi aplikativna programska oprema in organiziranost dela. Programske opreme je že precej in je slabo izkoriščena ravno zaradi preobremenjenosti strojne opreme, kot tudi slabe prilagoditve organizacije dela možnostim, ki jih nudi računalnik.

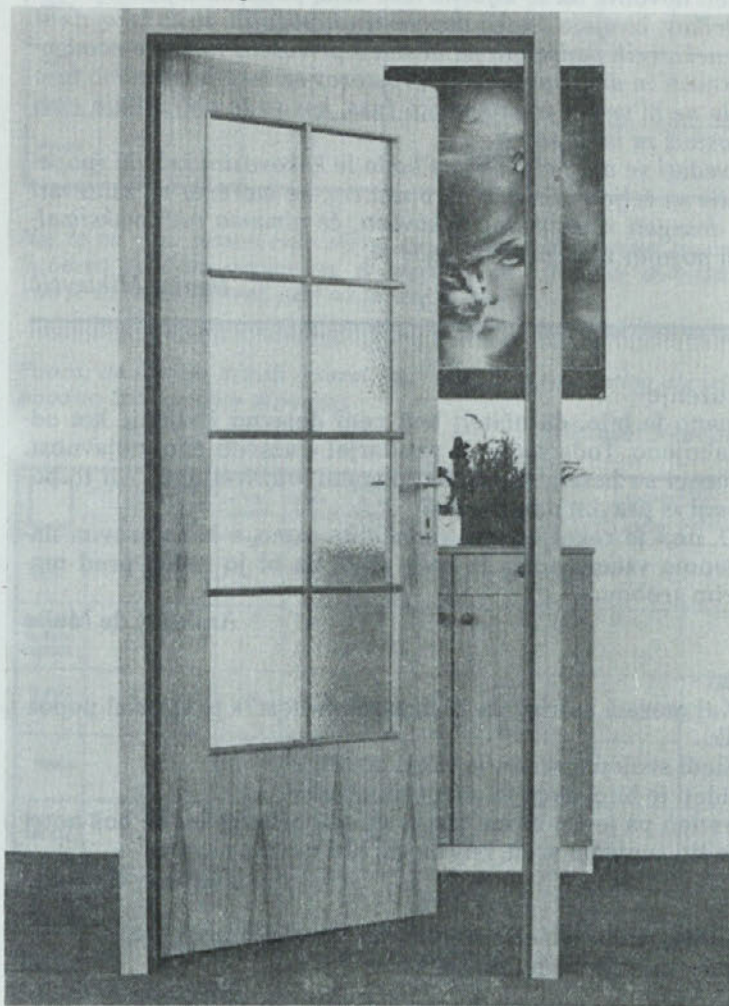
Zavedati se moramo, da svetovna konkurenca koristi vse dosežke novih tehnologij in da nas bo izrinila s odpiranjem mej tudi iz domačega trga, če ne bomo uspeli nabaviti in izkoristiti novo tehnologijo za vrhunsko kvaliteto, kratke in zanesljive dobavne roke ter se prilagoditi željam kupcev. Sodoben informacijski organizacijski sistem je osnovni pogoj za uspešno tržno delovanje podjetja. V ceni izdelka, ki jo plača kupec postaja cena komercialnih in razvojnih dejavnosti (kaj, kje, kdaj, kdo) prevladajoča, ob obvezni predpostavki, da komercialna zagotavlja visoko, po možnosti 100% zasedbo tehnoloških kapacitet.

ZA VRATI SE ZAČNE MOJ DOM

Pod tem naslovom je stekla po vsej državi obsežna reklamna akcija za prodajo novih vrst notranjih vrat. Ob prejšnjem precej številnem seštevku ponudbe vrat so ta nova vrata seveda še popestrila ponudbo Jelovice. Tako so sedaj vrata, kot pravi reklama:

- prilagojena za različne žepe, za različne stile pohištva, za različne debeline zidov
- lakirana površina ščiti vrata pred vodo, madeži in udarci
- z izrezi za stekla ali polna
- z nadsvetlobo ali brez nje

Vrata mojega doma - iz Jelovice. Zakaj ne bi bila tudi za vas, še posebej če dodamo, da so na razpolago posojila, da je popust za gotovinsko plačilo.

LABORATORIJ DO KDAJ ŠE TAKO

Za uspešno poslovanje v tržnem gospodarstvu imamo v našem podjetju veliko preveč »problemov«, med katere žal sodi tudi naš laboratorij. Že dlje časa delavci v laboratoriju delajo za današnje zahteve proizvodnje v več kot neprimernih razmerah. En sam odločno premajhen prostor, brez nujno potrebne ventilacije in v neprimerno hrupnem okolju jim postavlja velike probleme pri izvajanju nalog. V prostor, v katerega so bili pred dvema letoma preseljeni samo »začasno« niso mogli postaviti niti nekaterih nujno potrebnih strojev, npr. stroja za umetno staranje premazov ali za preizkušanje konstrukcijske trdnosti izdelkov.

Kljub vsem tehničnim pomanjkljivostim pa nujno zahtevano delo poteka nemoteno in preizkušanje materialov in surovin za proizvodnjo uspešno opravljajo. Dejstvo pa je, da ne bi smeli dovoliti, da se ključne faze dela, pomembne za kakovost izdelkov, izvajajo v tako neprimernih pogojih. Je že tako, da si na nekaterih področjih ne bi smeli privoščiti tolikšne neodgovornosti in da pripravljane prostore za tako pomembno fazo dela ne bi smelo trajati toliko časa, kot se že obljublja novi prostori za laboratorij.

Zavedati se moramo, da nas bodo le kakovostni izdelki »popeljali« na željen zahodno evropski trg, ne moremo pa zahtevati in dosegati maksimalne kakovosti, če nimamo tudi maksimalnih pogojev za zagotavljanje le-te.

Danica Miklavčič

Služenje

Znano je bilo, da učitelj bolj ceni dejavno življenje kot odmaknjeno. Toda vedno je poudarjal »razsvetljeno« dejavnost. Učenci so hoteli vedeti, kaj pomeni »razsvetljen«. Ali to pomeni »s pravim namenom«?

»O, ne,« je rekel učitelj, »pomislite samo, s kako pravim namenom vzame opica iz vode ribo, da bi jo rešila pred mokrim grobom.«

Anthony de Mello

Biti

»Kaj moram storiti, da bi dosegel svetost?« je vprašal popotnik.

»Sledi svojemu srcu«, je rekel učitelj.

Videti je bilo, da je to popotniku všeč.

Preden pa je šel stran, mu je učitelj prišepnil: »Če boš hotel slediti svojemu srcu, boš moral biti močne narave.«

Anthony de Mello

»Lahko traja celo življenje, da se človeku odprejo oči.

Zadostuje pa trenutek, da vidi.«

Anthony de Mello

NOGOMET

»STAVBNO POHIŠTVO BOLJŠE OD MONTAŽE«

Sredi maja smo na igrišču Godešič (na produ), organizirali sedaj že tradicionalni nogometni turnir Jelovice.

Turnirja se je udeležilo veliko ljubiteljev nogometa iz obrata MO ter obrata SP.

Odigrani sta bili 2 tekmi in sicer:

OKNA – VRATA

MONTAŽA – STAVBNO-POHIŠTVO

Najprej sta se spopadli ekipe Oken in Vrat, ki je že prerasla v tradicionalno srečanje teh dveh ekip.

Po prvem polčasu je bil izid 1 : 1, na kar je kazalo, da sta ekipi zelo izenačeni. V drugem polčasu pa je 10 minut pred koncem padel še zadnji, odločilni gol, ki ga je dosegla ekipa oken. Torej končni izid

OKNA : VRATA 2:1

Zadetke so dosegli:

0:1 Krajnik Matjaž

1:1 Pogačnik Sašo

2:1 Pogačnik Sašo

V drugem srečanju sta se spopadli ekipe obrata MO in obrata SP, ki so jo sestavljali igralci prejšnjih dveh ekip. Boljši so bili nogometaši obrata SP, ki so nasprotno ekipo ugnali kar z rezultatom 5:1.

STAVBNO POHIŠTVO : MONTAŽA 5 : 1

Zadetke so dosegli:

1:0 Pogačnik Sašo

2:0 Pogačnik Sašo

2:1 Gurdulić Živojin

3:1 Todorovič Nedjo

4:1 Pogačnik Sašo

5:1 Pogačnik Sašo

Najboljši igralec in tudi strelec je bil Pogačnik Sašo, ki je skupaj dal kar 6 od skupnih 9 zadetkov.

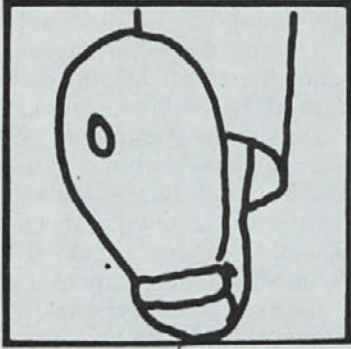
Omenimo še izvrstno organizacijo, za katero je skrbel Jože Habjan. Vsi ostali udeleženci pa so skrbeli za veselo in prijetno druženje in dokazali, da se niso zbrali le zaradi nogometa.

Dragan Točaković

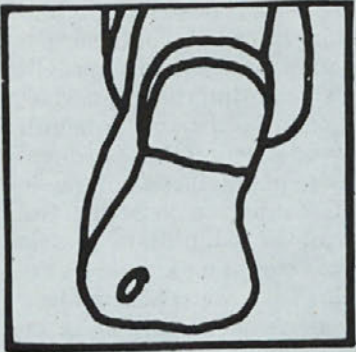
V »prvem polčasu«, na igrišču torej, je bila ekipa Montažnih objektov bolj malo uspešna. So pa bili bolj enotni pri slikanju in komentiranju zamujenih priložnosti (ob pivu seveda).

UREDNIŠKI ODBOR: glavni in odgovorni urednik Danica Miklavčič, člani: Jana Debeljak, Franc Zihri, Stanka Zbogar, Cveta Vilfan. Tehnični sodelavec Janez Čadež. Naklada 1800 izvodov. Tisk: Tiskarna LINKE, Sp. Pirniče.

ZAPOSILILI SO SE

NEBOJŠA COGOLJEVIĆ v poslovalnici Kragujevac
BOŽO KRALJ, za določen čas v obratu Preddvor
PRIMOŽ KAŠTRUN, za določen čas v obratu Preddvor
NIKOLAJ KRIŽAJ, v prirezovalnici

Z DELOM SO PRENEHALI

BOŠTJAN FENDE iz obrata oblog
PETER LUŠTRIK iz razvojnega področja
JANKO ČESNIK s poslovalnice Stara Pazova
SLAVKA DOLENC iz splošno pravne službe
MILAN MORE iz obrata Sovodenj
BORA MIHAILOVIĆ iz poslovalnice Valjevo

BERNARDA, Angelci in Marku Železnik
NEJC, Srečku Fojkarju

UPOKOJILI SO SE

STANISLAV JELENC iz učne delavnice
NIKOLAJ MARKELJ iz obrata Gorenja vas

NAGRADE ZA REŠEVALCE KRIŽANKE

Prejeli smo 78 križank, pravilno je bilo rešenih 43 križank.

IZŽREBANE SO BILE NASLEDNJE NAGRADE:

- 1 teden na Pokljuki:
 - Peter Bertoncely
- 1 tapetarska mizica:
 - Pavle Nastran
- 2 reklamna seta
 - Miloš Košir
 - Peter Mubi
- 5 trakov z napisom Jelovica
 - Milan Žigart
 - Slavka Svolfšak
 - Marijan Kovač st.
 - Tomaž Hafner
 - Stane Jarc
- 5 knjig Prešernove pesmi
 - Matjaž Grošelj
 - Kati Šiberle
 - Lojzka Križaj
 - Matej Stare
 - Drago Deržaj
- 10 daril marketinga:
 - Duško Horvat
 - Jože Rant
 - Jana Tavčar
 - Magda Lapajna
 - Miloš Ferlan
 - Nada Slovnik
 - Rajko Gartner
 - Lidija Engelman
 - Jože Zajc
 - Andrej Franko

d. m.

PRAVILNA REŠITEV KRIŽANKE ZA 1. MAJ

Krkonoši, levkocit, keba, čeber, dopust, Nara, juvel, RAA, Bč, sanitarec, pik, pol-dan, azaleja, Adorjan, Tn, EK, kuga, refleksija, Iran, družabnik, Sn, žarek, Šogun, Titograd, kis, JA, acetat, ar, Li, naivnica, kasetta, zajček, inkaso, ide, aorta, Jarun, zamorka, Noel, BN, viadukt, Ilok, okraj, aretacija, rakla, Rogatec.

DELAVSKA ENOTNOST	MEMORIALNA SIKLA-TELJ (CARL MARIA)	REKA V GRENOBLEU	POMIRITEV	SPEŠNO	ORANJE	DUŠA UMREGA	GLAVNA BOLEZEN	REDA KOVINA	MESTO PRTREVSU
ZVEZNA DRŽAVA V ZDA									
MEDNARODNI JEZIK									
GL. MESTO SVICE					RELIGIJA				
MUZA LJUBEZ POLJDE						TKANINA			
POSEBNO POROŠTVO									PTICA
	MESTO V FRANCIJI							KOMAR	MALA AZIJA
					DRVNA LUBJLANA				
					F. P.	ŠPORTI PESTI			
					KAMNITI SKLAD				
					PREGRNALO				
					SLOVNI PR. SLIKAR				
IZVŠNE									NAN TAVČAR
									LETVOŠČE V ORN GORI
MESTO V POKRAJINI ARTOS						NAŠA NAVJEČA LUKA			
									PESNIK GRUHEN
									ŠTEVNIK
ČEŠKO -DA-					POLICA ZA KNJIGE				
					ZRODLUJ				
NARODNI ODBOR					FINANČNI HSNE BOGOVI				
					SISAK				
NABOJ RAZŠIRJEN ELEMENT NA ZEMLJI									MAŠČODA
POMLADNA REŠA									ORBEŽNA PUKA

Naj te ne moti pisateljeva veljava, ali je zelo učen ali malo, marveč ljubezen do čiste resnice naj te nagiblje, da bereš. Ne povprašuj, kdo je to rekel, temveč pazi na to, kaj je rekel.

(Tomaž Kempčan)

Ponos, da nam je nekdo izkazal zaupanje, je glavni razlog, da tako pogosto izklepetamo skrivnosti.

(Samuel Johnson)

	ZDRAVILLO V OBLIPI KROGLICE	ZDRAVNIK ZA NOVOTVORBE	STARO DREVO	REDA TKANINA	POKRAJINA NA VZHODU INDLJE	RELIGIJA	NIKOLAJ PIRNAT	PEVEC PESTHER	ZUNANJI ZNAK BOLEZNI	TEKSTILNI IZDELEK
STASIVOST										
SREDSTVO ZA RAZKUŽENJE										
GORSKI KOZEL							BABICA			
								VOJAŠKO OKLOPNO VOZILO		
TRENJE				ZMAGA PRI SAHU					PRIMOŽ HOVSAN	
				DUŠA UMREGA					PTICA LJUDA	
NAS TENISAČ					RADIJ	MESTO V ITALIJI				
SLOVEN. PISATELJ (DANILO)						ZLANTHI PLIH				
TROSKA RASTLINA						ALPŠKA DOLINA V JULIJCIH				

CVETKO GOLAR – LOŠKI ROJAK

Piše Franc JENKO

Lani je poteklo stodeset let od rojstva imenitnega Slovenca in loškega rojaka Cvetka Golarja. Rodil se je četrtega maja 1879. leta na Gostečem. Njegov dom in kmetija še trdno stojita in gospodarji so pridni Golarjevi sorodniki. Gosteče danes spadajo v krajevno skupnost Trata, kjer je tudi naša Jelovica.

Golarjev Ferjan, kot so rekli na Gostečem pesniku Golarju, je bil v začetku tega stoletja že znan v literarnih krogih. Bil je pesnik, pisatelj, dramatik, urednik in prevajalec. Kot sopotnik slovenske moderne je sodeloval ali se vsaj poznal z Murnom, Zupančičem, Kettejem, Cankarjem, Jakopičem, Groharjem in seveda še z mnogimi, saj je živel poldeveto desetletje najprej v Ljubljani, nato v Zagrebu, v Celju pa spet v Ljubljani, nakar se je po prvi svetovni vojni za stalno naselil v sončni in vinorodni Prlekiji, v Ljutomeru. Zato je prav, da se ga spomnimo tudi mi, Krajanj Trate, Loke in vasi okrog pesnikovih Gosteč, saj je nedvomno Golar poleg pisatelja Tavčarja najimenitnejši rojak med literati tisočletne Škofje Loke. Imenovali so ga poeta Sorškega polja, njegove pesmi so spevi kmetu, travnikom, njivam, škrjančkom in zorečemu žitu. Loteval se je socialne problematike malega slovenskega kmeta, delavca in viničarja z Gorici. V svojih spisih je obujal povesti, šege in običaje rodnega okolja. Tovrstno tematiko je vzljubil v otroških letih, ko so mu sorodniki in vaščani pripovedovali stotero zgodb in bajk o skrivnostih gosteških gozdov pod Osovnikom, o bitjih z reke Sore, pa o skrivnostnem izviru Struge bližnjega Pungerta. Posebno so znane Golarjeve veseloigre, ki so bile pred zadnjo vojno najbolj igrana dela na slovenskih odrih.

Današnji je Golar nekako pozabljen in premalo znan. Živel je v času, ko so se rojevala najboljša dela slovanske literature izpod peres Murna, Ketteja, Zupančiča in posebno Ivana Cankarja, ki je bil prvi slovenski poklicni pisatelj oziroma človek, ki se je preživljal s pisa-

njem. Tudi Loka je na Golarja bolj pozabila. Menda po njem ni ne ceste ne ulice, le šola na Trati nosi pesnikovo ime. Ko je to šolo obiskal pisatelj Tone Partljič je rekel – hvala vam, ker ste dali šoli ime po slovenskem pisatelju Golarju. V Škofji Loki je pred časom prepeval pod Golarjevim imenom eden od okteto, pa se je nokomu zazdelo to premalo imenitno. A Golar je pesnik, katerega besedil so se lotevali imenitni slovenski zborovski skladatelji. Okrog sto Golarjevih pesmi je uglasbenih po Emilu Adamiču, Petru Jerebu in Danilu Bučarju bodisi kot zborovska dela, samospevi in druge oblike. Nekatera teh del so sila sodobna in visoko vrednotena.

Golar svoje mladosti ni nikoli pozabil. Dogodki mladih dni brezskrbnega pastirjevanja, potikanja po grapah in gozdovih okrog Gosteč, Drage in Pungerta, igre ob Sori, ki je tedaj čista in bistra tekla in v kateri so poleti uganjali vse mladostne vragolije – vse to je pesniku vtisnilo v srce večno navezanost na domači kraj. Domišljijo so mu burile pripovedke in bajke o nastanku hribov okrog Osovnika. Na Osovnik je hodil vedno s svojo materjo, ki mu je kazala legendarne stopinje patrona osovniške cerkve Mohorja, vtisnjene še dandanašnji v pobočje gore. Še imenitnejša je tudi tedaj bila sama gosteška cerkev z ogromno sliko sv. Krištofa na fasadi, ki je naslikan, kako prenaša malega Jezusa čez širno morje. Cerkev je preživela že turške čase. Na vratih so še vidne sledi udarcev turškega meča in tam je tudi odtis podkve otomanskega konja. Vse to je ustvarilo Golarjevo zanimanje za zgodovino kraja in nastale so tudi bajke in povesti, Golarjeva proza, ki igra v slovenskem bajeslovju vidno vlogo.

Mali Ferjan Golar je najprej hodil v šolo v Sori, nato še v Škofji Loki. Iz začetkov šolanja v Loki je tudi zanimiv, šaljiv dogodek. Učitelj ga je vprašal, kaj bo postal, ko odraste in Golar je rekel, da bo duhovnik. In zakaj duhovnik je vrtal dalje učitelj. Zato, da bom tudi pri maši vsak dan vino pil, je Golar odgovoril. Tako je pesnik stopil v življenje. Cvetko –

Ferjan je imel še starejšega brata Janeza in štiri sestre. Janez je ostal naslednik na domačiji, sestre so se pa poročile – Marjana na Suho, Lenka k sosedu v vasi, Tona v Medno, Katra pa v Goričane. Vsi otroci Golarjevi so bili vajeni trdega dela, skromne domače hrane in nič niso bili razvajeni kot je to dandanes običaj. Pesnik se spominja, da za nobeno bolezen niso klicali zdravnika, saj bi se jim smejala vsa vas za tako potrato. Bolezni je odpravljala narava sama. Med svojci je vladala velika ljubezen. Domače je pisatelj Cvetko velikokrat obiskoval še v kasnejših letih. Posebno Lenko je imel rad. Med sabo niso veliko govorili, tudi rokovali se niso ne ob prihodu, ne ob slovesu ali da bi se celo poljubljali in objemali – to je bilo tedaj tudi in preveč polizano za gorenjske kraje. A imeli so se radi, na svoj način, kar je v teh vaseh še danes precej v veljavi, drugačne običaje so v Loko in drugam prinesli tujci. Golarjev Cvetko se spominja da je neke zime obiskal domače. Brat Janez je ležal na peči. O, ti si, Ferjan, pozdravljen. Kar sedi in počij, jaz bom pa še malo zadremal, je rekel in tako je tudi bilo, čeprav se nista videla že nekaj let. In oba sta bila vesela eden drugega, le na ven tega nista kazala. Tudi ime Golar se izgovarja s pudarkom na prvem zlogu – tako je na Gostečem še sedaj – torej Gólar ne Gólár, kot se dandanašnji tako čudno tuje sliši.

Matí pesnika Cvetka je bila doma v Dragi in je bila v sorodu s Simonom Jenkom iz Podreče. Po tej strani je bil mladi Golar tudi pripovedno nadarjen. Svoj talent je pokazal v ljubljanski gimnaziji, kjer sta bila sošolca z Josipom Murnom, ki je bil že tedaj uveljavljen poet. Murn in Golar sta se brž spoprijateljila in družno sta z literarnimi deli služila besedni umetnosti. V Ljubljani je Golar čutil obupno domotožje. Zamenjati romantičnost domačega okolja za pusto ljubljansko zidovje in barjansko meglo ni bilo kar tako. Tožilo se mu je po gričih pod Osovnikom, po lesovih domačih logov, Sora je sama tekla in daleč je bil dom z materjo za ognjiščem stare Goljarjevine. Ni torej

čudno, če sta v Ljubljani skupaj z Murnom izkoristila vsak prosti čas za pohajanje med travniki in njivami ljubljanskega polja, ki je bilo tedaj nedotaknjeno in v vsej svoji lepoti že takoj za zadnjimi mestnimi hišami daleč pred Fužinami in kmalu za znamenito Cukrarno, v kateri je Golar stanoval skupaj z Murnom in sovrstniki. Murn je bil že tedaj slabega zdravja, Golar pa krepak, vitek kmečki mladenič, prešerne narave, poln življenskih sil. Nista slutila, da bo Murn tako kmalu omahnil a toliko bi še lahko ustvaril. Oba sta bila pesnika polja in cvetja a tako samosvoja v izrazu. Murn pesimističen, Golar živahen pojoč ...

Dijaki so se kopali v Ljubljani, tam blizu Fužin. Golar je motovilil za metulji, ko zasliši glas, da se Murn potaplja. Hitro je skočil vodo in že se ga je Murn oklenil, da sta komaj dosegla gladino Ljubljaničice. V vodo so poskakali še drugi in napravili so s podanimi rokami verigo, tako da so družno potegnili iz vode prijatelja. Ta dogodek je prijatelja še bolj povezal. Zaupal se je Murn Golarju, da v Ljubljani ni srečen, želel bi na kmete, na deželo. Tako sta si bila enaka v hrepenenju. Murnu se ta želja ni uresničila, Golar se je pa končno le v srednjih letih preselil za stalno med vinorodne griče in travnike Slovenskih goric ... Za Murnom je Golar dolgo žaloval, saj je tako mlad in neizrabljen, poln umetniške sile legel za zmeraj. Od Murna se je Golar veliko učil, posebno mu je ostalo v spominu, da si je Murn vedno zapisoval razne misli, ki so bile izrečene v raznih družčinah. Izreke in pregovore si je beležil in tudi drugi so mu nosili tovrstno blago. Tako je tudi Golar začel zapisovati ljudske reke in prisposode, ki jih je izbrskal v spominu na ljudi rodnih Gosteč. Takšne umetelnosti je vpletal v svoje spise – v pesmi, pravljice. Predvsem pa je polagal domislice v usta osebam iz svojih veseloiger kot so Vdova Rošlinka, Dve nevesti in druge. Tako so dobila ta dela izvirno, domačo, zanimivo podobo, odsev iskričnosti in domislenosti gorenjskega podeželja.

prihodnjič naprej